

de journalist

NIEUWSGIERIG • KRITISCH • GEDREVEN

november 2023
tweemaandelijks
#246



Vlaamse Vereniging
van Journalisten
VZW ERKEND ALS BEROEPSVERENIGING

**AGRESSIE TEGEN
JOURNALISTEN NIET ENKEL
BUITEN DE REDACTIE**

**NIEUWS EN AI:
DRIE WERVEN VOOR
DE JOURNALISTIEK**

JAN EN JANA ANTONISSEN

‘Bij ons is het alles of niets’





WISSEL VAN DE WACHT

Journalisten staan meestal vroeg in hun leven voor een onontkoombare keuze: journalistiek of journalistiek. Journalistiek is voor hen *Weg und Ziel*, een niet te ontlopen lotsbestemming. Het is een drang die weinig ruimte laat voor andere beslissingen, omzeggens geen. Die duidelijkheid is enigszins benijdenswaardig, ze bespaart je een hoop ellende. Ik zie mezelf nog altijd met mijn mond vol tanden staan na een klassikale vraag over onze toekomstplannen. Een miserie die zich herhaalde in de zomer van het zesde middelbaar toen ik met het studiecompendium op mijn schoot nog belachelijk veel opties had openliggen. Zou ik piloot worden? Of misschien psycholoog (dat laatste ben ik – zo verzekeren anderen mij dagelijks – gelukkig niet geworden). Of wordt het sinologie of gewoon Nederlands, Engels en Duits. Die twijfel en last van fomo leidden tot de nodige omzwervingen. Het zorgt ervoor dat ik – om het met een onderwijsterm te zeggen – een zij-instromer ben in de journalistiek. Mijn zwerftocht bracht me tot in bedrijven, de culturele sector en ten slotte de journalistiek. Al die jaren was mijn zoektocht er een naar maatschappelijke relevantie. Hoe kan ik bijdragen tot positieve verandering? Dat wilde ik weten. Die vraag duwde me op latere leeftijd richting rechtenopleiding. Meer inzicht in maatschappelijke structuren wilde ik, en vooral, meer inzicht in hoe ik maatschappelijke verandering kon teweegbrengen. Een en ander kwam in een stroomversnelling na een contemplatief moment op de binnenkoer van de faculteit rechtsgeleerdheid toen ik aan het flyeren was in Leuven. Die combi – oude bomen en statige gebouwen – bepaalden mijn niet te ontlopen lotsbestemming. Blijf de vraag wat ik met al die extra boekenwijsheid zou aanvangen. Ik was mijn scriptie nog aan het afwerken toen ik bij de VVJ mijn eerste juridische stappen ambieerde. Hoewel mijn zwerfshart niet had kunnen bevroeden dat ik er na zeven jaar nog zou zijn, liet ik het gebeuren dat journalistiek traag maar gestaag mijn leven

binnensijpelde. Individuele dienstverlening, eerste lobbywerk, Europese contacten, lesgeven. Dat er veel werk op de plank lag voor de VVJ is een no-brainer, dat mijn rol zou uitgroeien tot die van algemeen secretaris doorliep verschillende stadia.

Zij-instromer zijn heeft zijn voordelen. Niet schatplichtig aan huis of titel sta ik open voor alles en iedereen. Omgekeerd voel ik me ook niet geremd om mijn mond open te trekken. Daarnaast blijft de drive om bottom-up te werken. Hoe zit dit in elkaar, bij wie moet ik daarvoor zijn, wat is er belangrijk voor jullie. Dat is cruciaal, want het werk en de sector zijn voortdurend in beweging. Hoewel de sector klein is, is hij verre van homogeen en uiterst

Al die jaren was mijn zoektocht er een naar maatschappelijke relevantie en positieve verandering

competitief. Onder de eerste laag – we zijn allemaal journalist – zitten de verschillen. Het vergt luisterbereidheid om het plaatje te vatten en *common ground* te vinden. Luisterbereidheid en servicegericht denken, in combinatie met een stevige dosis nieuwsgierigheid, zijn voor mij de noodzakelijke skills om te slagen in mijn nieuwe opdracht. Een prijs voor stijl ambieer ik niet, betere werkomstandigheden en een veilige omgeving voor journalisten des te meer (voor meer uitdagingen een voorproefje op de pagina hiernaast). Het is op dat elan dat ik al zeven jaar bezig ben, en het is met die overtuiging dat ik nog een tijdje doorga.

CHARLOTTE MICHILS,
ALGEMEEN SECRETARIS VVJ/AVBB

Vijf bepalende dossiers voor de toekomst van onze journalistiek

HET UITGEVERSCHEID

‘Beter een goede dan een snelle uitkomst’, klinkt het bij de Vlaamse uitgeverij kort na de zomer. Ze hebben het over de onderhandelingen tussen uitgeverij en techreuzen in uitvoering van het zogeheten uitgeverrecht. We schrijven juni 2022. België zet – een jaar na de deadline – de Europese richtlijn over digitale auteursrechten om. Vanaf nu hebben uitgeverij meer munitie om een deel op te eisen van de advertentie-inkomsten van de techreuzen. Gedaan met het ongelijke speelveld, de return on investment kan beginnen. Aan de overkant van de taalgrens klinken krantenuitgeverij IPM en Rossel inmiddels op de eerste deals met Google. In Vlaanderen blijft het twee jaar na de deadline voor de omzettingwet wachten op witte rook. Gerealiseerde deals blijven in nevelen gehuld. Wat Google betaalde aan IPM of Rossel wordt angstvallig geheimgehouden. Nochtans moet een ‘passend’ deel van de koek naar journalisten vloeien. Journalisten mogen niet enkel de borrelnootjes krijgen...

HET BEROEPSSTATUUT

De modernisering van het beroepsstatuut komt na jaren dromen en recent versnellen eindelijk in beeld. Dat is nodig, want de wettelijke regelingen uit 1963 en 1965 sluiten niet meer aan op het grondig veranderde medialandschap. Daarnaast zijn twee beroepsstatuten – een voor algemene nieuwsmedia en een voor de periodieke pers – met twee erkenningscommissies en verschillende rechtsgevolgen niet verdedigbaar. Wil de journalistiek haar gidsfunctie behouden, dan moet bovendien de koppeling met de journalistieke beroepsethiek in de wet. Enkel zo kan ze zich staande houden te midden van woekerende haatspraak en desinformatie.

VEILIGE ONLINEOMGEVING

Uiterlijk 17 februari 2024 – voor de verkiezingen nog – moet alles in gereedheid zijn gebracht om van het internet een veiliger en verantwoordelijker plek te maken. Nemen de platformen en zoekmachines die elk meer dan 10 procent van de 450 miljoen gebruikers in Europa bedienen, de gatekeeperrol op die Europa hen heeft toebedeeld? Dat is nodig want meer dan ooit staan journalisten – zoals anderen op het publieke forum – in de frontlijn. Het is tijd dat de gematigde stem (de stem van de meerderheid) opnieuw de publieke ruimte inneemt.

AI IN DIENST VAN PUBLIEK EN JOURNALIST

Waar worden publiek en journalist beter van, dat moet het uitgangspunt zijn in de AI-discussie. Hoe de toegang tot nieuws te verbreden? Hoe de buddyrol van AI voor de journalist in te vullen? Enkel zo vermijden we dat markdenken of politieke agenda’s de bovenhand krijgen of het vertrouwen in de journalistiek een duik neemt. De journalist aan de knoppen, en het publiek belang centraal.

GOEDE WERKVOORWAARDEN

Journalism as a public good betekent ook dat professionele, sociale en journalistieke waarborgen gekoppeld worden aan mediasteun: investeren in professionele en onafhankelijke journalistiek. Dat betekent: voldoende journalisten in hoofdberoep, maar ook transparantie over media-eigendom en overheidsreclame. En een goed sociaal statuut. Vandaar de aandacht van VVJ voor kwetsbare statuten. 38 procent van de zelfstandige journalisten werkt voor één opdrachtgever. Dat maakt een vangnet voor wie zijn opdrachtgever verliest des te belangrijker. Andere prioriteiten: automatische indexering, een beter pensioen, een regeling voor arbeidsongevallen en beroepsziekten ... Er is nog werk aan de winkel.



IN DIT NUMMER

- 02** EDITO
Wissel van de wacht
- 05** ACTUA
Kort nieuws
- 06** SPREEKTijd
Jan en Jana Antonissen
- 10** GETIPT
- 10** ACTUA
Jambon laat twee vzw's doorlichten over communicatie Midden-Oosten
- 12** VVJ ACADEMY
Nieuws op AI
- 15** ACTUA
Benjamin Dalle reageert op lancering VVJ Academy
- 16** ACTUA
Katholieke media wapenen zich voor de toekomst
- 18** ACTUA
Kort nieuws
- 20** DE BELGISCHE JOURNALIST IN 2023 (DEEL 2)
Agressie tegen journalisten niet louter probleem buiten de redactie
- 24** INTERVIEW
Aron Hammond
- 26** SERVICE
Bijverdiene na je pensioen
- 28** DE FOTOROL
Gaël Turine
- 30** RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK
Pieter Knapen
- 32** IN & UIT HET VAK
Rutger Richard & Matthias Verbergt
- 34** ONDER EMBARGO

COLOFON

COÖRDINATIE:
Charlotte Michils (charlotte.michils@journalist.be) en Ruth Desmit (ruth@revista-media.be)

EINDREDACTIE: Revista

CONCEPT EN VORMGEVING: Revista (www.revista-media.be)

MEDEWERKERS: Piet De Loof - Jelle De Mey - Pol Deltour - Ruth Desmit - Selma Franssen - Patrick Luysterman - Charlotte Michils - Pieter Knapen - Luc Vanheerentals

COVER: Emy Elleboog

REDACTIESECRETARIAAT:
Zennestraat 21, 1000 Brussel
Tel. 02/777 08 40
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN: info@journalist.be

RECLAMEREGIE: Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be

DRUK EN VERZENDING: Graphius

Hervormingen bij ProDuPress

Bij ProDuPress – de uitgever achter de iconische titels *AutoGids* en *Le Moniteur Automobile* – mag het Luxemburgse Futura Capital zich sinds de zomer 2023 de nieuwe eigenaar noemen. Het investeringsfonds is een *absolute newby* in de sector. Na een stormachtige periode maakte het eind september de saneringsplannen bekend aan zijn personeel. Eerder had ProDuPress al bescherming tegen zijn schuldeisers gevraagd bij de Brusselse ondernemingsrechtbank.

Concreet komt er voor acht van de dertien mensen – onder wie vier journalisten en de Nederlandstalige hoofdredacteur – een einde aan de samenwerking. De afgeslankte ploeg krijgt versterking van freelancers. Zaak is het dan om alle openstaande facturen eerst te voldoen. De ploeg wordt van bij het begin bijgestaan door VVJ en AJP. Twee dagen na het ontslag bleek de investeerder overigens een nieuw bedrijf opgericht te hebben, ProDuContent, met in de omschrijving dezelfde activiteiten als ProDuPress. Wordt ongetwijfeld vervolgd. (CM)

'tScheldt tegen Humo: publiek heeft recht op informatie

Na onthullende journalistiek van Jan Stevens en Jan Antonissen (*Humo*) over de praktijken en lastercampagnes van 'tScheldt, trok Gert Van Mol, de man achter de website, naar de rechter om *Humo* uit de rekken te laten halen. Uit de artikels komt naar voren hoe 'tScheldt voornamelijk politieke tegenstanders van (extreem)rechts viseert en zich daarbij bedient van een uitgekiende socialmediastategie. De rechter acht de privacy niet geschonden en verdedigt het recht op informatie voor het publiek. Ook in een tweede kortgeding naar aanleiding van een derde artikel volgt diezelfde uitspraak. Politiek baart de kwestie eveneens zorgen. In de commissie Media van het Vlaams Parlement vroeg Vlaams Parlementslid voor *Groen* Meyrem Almaci of minister van Media Benjamin Dalle (*cd&v*) van plan is om actie te ondernemen. Dalle: 'Mijn houding is altijd consequent geweest: nieuwskeuzes vallen onder de redactionele vrijheid. Die redenering gaat enkel op voor nieuwsmedia en journalistiek, quod non in casu. Over concrete gevallen kan de rechter zich uitspreken. Meer algemeen moet vermeden worden dat Google en YouTube websites als 'tScheldt aanmerken als nieuwsmedium.' (CM)

HET CIJFER

80%

Het socialmediaverkeer naar nieuwssites is de laatste drie jaar drastisch teruggelopen, bericht de Amerikaanse nieuwssite AXIOS begin oktober. Bij Facebook daalde het aantal doorverwijzingen met ruim 80%, bij X was dat 50%. In absolute aantallen: van net geen 120 naar 21,4 miljoen bij Facebook, van ruim 50 naar 22,6 miljoen bij X. Wat doet Europa? Quid België? (CM)

DE QUOTE

#HetMomentVoorTienProcent: onderlinge solidariteit onder freelance én loontrekkende journalisten is bepalend voor het succes van de campagne voor meer koopkracht bij onze noorderburen

‘We delen het verlangen naar vrijheid als freelancer’

JAN EN JANA ANTONISSEN, VADER EN DOCHTER IN DE JOURNALISTIEK

Ze houden allebei van kleurrijke karakters, mooie taal en een goed verhaal. Vader en dochter Jan en Jana Antonissen over twee verschillende generaties in hetzelfde vak.

SELMA FRANSEN



Dit is jullie eerste interview samen.

Jan: ‘We zijn wel al eens samen op reportage geweest, in 2013, toen discotheek La Rocca in Lier 25 jaar bestond. Jana sprak met de buitenwippers en de managers, ik met de mensen aan de bar. Die dachten dat ik jouw veel oudere vriend was!’

Jana: ‘Ik kwam toen nog maar net kijken in de journalistiek en liep stage bij *De Morgen*. Ik verzamelde quotes en jij hebt de tekst uitgeschreven. Ik zou graag nog eens met je op reportage gaan, maar dan ga ik wel het stuk schrijven (*lacht*).’

Hoe is het om als vader en dochter in de journalistiek te zitten?

Jana: ‘Op redacties is er niet altijd tijd voor uitgebreide begeleiding, daarom was het handig dat ik mijn vader om raad kon vragen. Bijvoorbeeld als ik een goede expert wilde vinden.’

Jan: ‘In het begin wilde ik Jana behoeden voor dingen als taalfouten, maar ik ben al even gestopt met raad geven, want dat heeft ze helemaal niet meer nodig. Ik wil haar vader zijn, niet haar eindredacteur.’

Jana: ‘Nu bel jij mij soms voor advies.’

Jan: ‘Onlangs nog, toen ik moest schrijven over woke-activisten. Dan bel ik Jana om te begrijpen waarover dat allemaal gaat. Ik zie Jana nu vooral als een heel bekwame collega. Vroeger stuurde ik haar altijd een sms als haar column verschenen was, om te zeggen dat ik het goed vond. Daarmee ben ik gestopt, want het is altijd goed. En ik wil niet dat ze de hele tijd het gevoel heeft dat ik meelees.’

Jana: ‘Hij weet meer over mij dan ik soms zou willen, maar dat hoort erbij als columnist. Gelukkig beseffen de mensen om mij heen dat niet alles wat ik schrijf uit mijn eigen leven komt. Ik zoek bewust plekken op waar verhalen te rapen vallen, waar je kleurrijke figuren tegenkomt. Alles kan inspiratie zijn; de kunst is om zo’n moment te zien en er in je column een extra laag aan te geven.’

Jan: ‘Ik weet dat Jana soms dichterlijke overdrijving toepast. Gelukkig belt ze van te voren als het personage “mijn vader” optreedt in een column. Dat waardeer ik,

al denk ik niet dat ik er ooit iets aan gewijzigd heb. Jana werkt aan een boek dat in het voorjaar uitkomt. Ze heeft aangedurfd wat ik niet heb aangedurfd: alles op alles zetten om een roman te schrijven. Dat doet ze nu al vijf jaar, heel consequent. Dat bewonder ik geweldig. Ik zie haar intussen meer als schrijfster dan als journalist.’

Jana: ‘Ik zie mezelf wél nog als journalist. Ik doe graag reportages en interviews, al heb ik daar vanwege het boek nu minder tijd voor. Scoops najagen heeft mij nooit echt geïnteresseerd, dat klopt. Ik heb aan het begin van mijn loopbaan een tijd op de nieuwsredactie gezeten en vond dat heel heftig, achter mensen aan gaan en hen dingen laten zeggen die ze eigenlijk niet willen vertellen. Die drive heb jij wel.’

Ik wil Jana's vader zijn,
niet haar
eindredacteur

Jullie beoefenen de stiel op verschillende manieren, maar delen de liefde voor taal.

Jan: ‘Ik heb geprobeerd die liefde door te geven. De kinderen gingen mee naar de bibliotheek, er werd voorgelezen en gepraat over literatuur. Vandaag doen ze allemaal een creatief beroep, iets wat ik niet verwacht had toen ze opgroeiden. Laatst vond ik een scriptie van Jana terug. Ik dacht *fucking hell*, het zat er al allemaal in: de humor, het laconieke, de goede manier van schrijven. Hoe kan het dat ik dat niet meteen heb gezien? Waarschijnlijk omdat ik het toen niet te lezen heb gekregen.’

Jana: ‘Ik probeerde als kind al kortverhalen te schrijven, die stevast uitdraaiden op een verhaal zonder einde, maar liet die niet altijd zien aan anderen. Het was ook niet per se mijn plan om journalist te worden. Ik heb Engels en theater-, film- en literatuurwetenschappen gestudeerd. Journalist zijn leek me een spannende job waarbij je interessante mensen ontmoet,

maar ik was me ook bewust van de voortdurende telefoons en het getik van mijn vaders klavier 's nachts. Ik wist dat deze job nooit ophoudt.’

Jan: ‘Dat *alles of niets* hebben we allebei. Bij jou houdt het ook nooit op. Ik zie jou columns schrijven op vakantiedagen en zondagochtenden.’

Jana: ‘Columnist zijn is een levensstijl, je bent er altijd mee bezig. Het is ook een privilege, want het is fantastisch om een vaste plek te hebben voor je woorden en beschouwingen. Ik vind het erg fijn dat ik mijn boekproject kan combineren met het ritme van een column. Het geeft voldoening om in te kunnen spelen op de actualiteit in een korte tekst, die de volgende dag te publiceren en dan feedback te krijgen van collega's of lezers. Een boek blijft jarenlang in een vacuüm bestaan. Het blijft ook op je to-dolijst staan, tot het gepubliceerd is.’

Hoe is de journalistiek veranderd in een generatie tijd?

Jana: ‘Vandaag is het heel normaal om in de ik-vorm te schrijven als journalist. Terwijl mijn vader vroeger aanraadde om dat te vermijden. Daarmee heeft hij wel een punt. In columns ontcom je niet aan de ik-vorm, maar bij reportages en interviews vind ik het soms niet relevant om een persoonlijke invalshoek te kiezen, ook al worden dat soort stukken blijkbaar heel goed gelezen. Als ik de vraag krijg om een element uit een column te verwerken in een uitgebreidere getuigenis, stel ik me altijd de vraag of ik dat deel van mezelf weg wil geven. Hoewel persoonlijke essays en columns over seks en relaties graag en veel gelezen worden, wilde ik, zeker in het begin, toch oppassen om niet in dat hokje vast te komen zitten.’

Jan: ‘Wat mij opvalt is dat alles wat een beetje delicaat is nu meteen bij een advocaat belandt. Het is een job op zich geworden om je stuk geplaatst te krijgen zoals jij dat wil en om achteraf je stuk te verdedigen. Vroeger was dat anders, al ben ik in het begin van mijn carrière ook bedreigd geweest en heb ik lelijke dingen meegemaakt. Nu is het bijna met elk stuk

zo. Ik heb moeten leren daarmee om te gaan. Gelukkig krijg ik daarbij hulp van Karen Van Brabant, de uitstekende *legal* bij DPG Media, en van mijn hoofdredacteur bij *Humo*, Bart Vanegeren. Dat moet ook wel: al dat bijkomende werk kun je niet alleen.'

Waar komt die ontwikkeling vandaan?

Jan: 'Het Amerikaanse model, waarin veel aanleiding kan zijn tot een proces, heeft hier ingang gevonden. Mensen zijn het bovendien gewoon dat ze online heel hard hun eigen imago kunnen cureren en proberen dat ook te doen als ze in de media verschijnen. Als je vroeger een interview deed met iemand, hadden mensen daar vertrouwen in. Nu moet elke regel worden nagelezen en is er meer wantrouwen. Er zijn geïnterviewden die stukken helemaal willen herschrijven, ook al heb je letterlijk geschreven wat ze hebben gezegd. Ik weiger daarin mee te gaan. Feitelijke fouten corrigeer ik en ik ben begripvol als mensen iets hebben gezegd wat achteraf te persoonlijk bleek, maar doorgaans geldt bij mij: *gezegd is gezegd*. Misschien ben ik de laatste der Mohikanen, maar aan pr-operaties doe ik niet mee.'

Jana: 'Dat wantrouwen herken ik. Als je soms ziet hoe mensen op columns reageren... Sommigen lijken geen nuance te zien, of niet te willen zien. Dat iets *tongue in cheek* bedoeld is, wordt vaak totaal niet begrepen. Als ik het woord "cis-man" in mijn column gebruik, of dat nu serieus of ironisch is, word ik meteen in een bepaalde hoek geduwd en kan ik e-mails verwachten. Die e-mails spelen altijd erg op de persoon.'

Jan: 'En ze komen meestal van *boomers*.'

Jana: 'Misschien omdat dat de enige generatie is die de moeite neemt om je een e-mail te sturen. Een keer heb ik met een boze lezer afgesproken, omdat jij dacht dat daar een goed stuk in zou zitten (*lacht*). Ik had een genuanceerd gesprek met die man, hij gaf toe dat hij zich soms wat liet gaan met zijn reacties. Het artikel over de ontmoeting werd uiteindelijk niet

gepubliceerd, omdat het te genuanceerd was. Over ironie gesproken. Daar werd die man dan weer heel boos om. Hij stuurde me dat ik in therapie moest. Daarna heb ik hem geblokkeerd. Sindsdien ga ik niet snel meer in gesprek met boze reageerders.'

Ontbreekt het aan mediawijsheid? Toen YouTuber Acid de namen van Reuzegommers online zette, reageerden velen daarop alsof hij een journalist is die durfde te onthullen wat de mainstream media verborgen hielden.

Jan: 'Dat is ook het narratief van *'tScheldt*, het enige onafhankelijke nieuwskanaal dat we nog hebben (*lacht*). Net als Acid claimen zij wel te durven zeggen wat de mainstream media niet brengen. Ik vind het heel gevaarlijk als mensen die totaal geen notie hebben van journalistiek zich op dat terrein gaan wagen. Dat is een factor geworden waar we niet meer omheen kunnen. Mensen hebben de tools voorhanden om ongehinderd dingen te publiceren. Media moeten trouwens ook de hand in eigen boezem steken: waarom werden die zontjes van welgestelde ouders in de zaak-Reuzegom ontzien en wordt de gewone gauwdief dat niet? Dat is een terechte vraag. Mainstream media moeten transparanter zijn over hoe ze werken en waarom ze bepaalde keuzes maken. Als journalisten moeten we scherp zijn voor iedereen. Ook voor onszelf. Die cultuur is er in Vlaanderen niet. In Nederland bracht *De Volkskrant* de wantoestanden naar buiten bij *De Wereld Draait Door*. Dat zie ik bij ons nog niet zo grondig gebeuren. Het is een klein wereldje en iedereen heeft lijken in de kast.'

Nog zo iets: journalisten schrijven over uitbuiting bij andere beroepsgroepen, maar niet over de tarieven waarvan freelancejournalisten moeten leven. Omdat we niet aan zelfbeklag willen doen?

Jana: 'Ik kan me één stuk herinneren over het niet-indexeren van creatieve freelancers, waarin een anonieme getuigenis stond van een journaliste. Dat was begin dit jaar in *De Morgen*. Mensen durven er niet over

te spreken, uit angst om werk te verliezen. Het ontbreekt ook aan verbinding tussen freelancers, het is een heel geïsoleerde manier van werken. We zouden elkaar meer moeten vinden, ervaringen en informatie uitwisselen.'

Jan: 'Als het over vergoedingen gaat is het vaak ieder voor zich. Freelancers worden allemaal verschillend betaald, het is verdeel en heers. Daarom is het heel moeilijk om solidariteit onder freelancers te kweken. We zijn sowieso met te veel gegadigden, je mag blij zijn als je een plek hebt verworven onder de zon. Dat je die plek zomaar kan verliezen, maakt het niet evident om je kwetsbaar op te stellen tegenover degene die je betaalt.'

Als journalisten moeten we scherp zijn voor iedereen. Ook voor onszelf

Jij hebt vorig jaar je nek uitgestoken door samen met Jan Stevens bij de top van DPG Media te pleiten voor betere vergoedingen voor freelancers.

Jan: 'De lonen waren toen met 10% geïndexeerd, maar de freelancers bleven achter. Hun vergoedingen waren al laag en door de inflatie schoot er nog minder over. Ik ving verhalen op van freelancers die het moeilijk hadden, maar niet om hogere vergoedingen durfden vragen. Collega Jan Stevens en ik naderen stilaan de pensioengerechtigde leeftijd, waardoor we het risico kunnen nemen om de zaak van jonge freelancers te bepleiten. We zijn met Kris Vervaeke gaan praten, de toenmalige CEO van DPG Media in België. Hij was bereid om te luisteren en er zijn een aantal aanpassingen gedaan. Geen 10%, maar het heeft wel iets opgeleverd.'

Jana: 'Bij *De Morgen* merk ik dat freelan-



cers meer betrokken worden en bijvoorbeeld ook uitgenodigd worden voor borrels en feestjes. Zo leren we elkaar kennen, dus dat is een positieve ontwikkeling. Gelukkig zijn er op de redactie van *De Morgen* ook journalisten in loondienst die zich het lot van freelancers aantrekken, die moeilijke gesprekken in onze plaats durven te voeren. Waarover ik me op dit moment zorgen maak, is het afslanken van de auteursrechten naar een watervalsysteem. Dat we van 50% auteursrechten nu, naar 40% volgend jaar en uiteindelijk 30% gaan.'

Jan: 'Dan gaan er weer moeilijke gesprekken gevoerd moeten worden. Onlangs was er een actie van de freelancers van DPG Media in Nederland. Ze hadden op de voorpagina van *De Volkskrant* alles wat gemaakt was door freelancers overplakt met post-its. Er stond bijna geen letter meer op die voorpagina. Dat zou de ogen moeten openen van alle mediahuizen in Nederland en Vlaanderen. Toen Jan Stevens en ik freelancers lieten weten dat we hun zaak zouden gaan bepleiten, zijn er veel persoonlijke verhalen naar ons gestuurd waarvan ik echt geschrokken ben.

Zeker die van freelancefotografen. De VVJ mag en moet daarom veel harder op tafel slaan voor freelancers. Zonder ons geen journalistiek.'

Voor heel wat journalisten is het freelancestatuut geen keuze. Jullie kozen er zelf voor.

Jana: 'Ik wist dat ik een roman wilde schrijven en dat zou niet gaan als ik vijf dagen per week op een redactie moest zitten. Daarnaast wilde ik de vrijheid hebben om zelf te kunnen kiezen waarover ik wel en niet schrijf, om thuis te kunnen werken, mijn eigen uren te kiezen. Dat zijn de fijne dingen aan freelancer zijn en die maken dat ik bewust kies voor dit statuut. Ik maak me wel zorgen over mijn pensioen: ik zou willen dat ik niet was gaan kijken op mypension.be. Als ik geen vastgoed koop of zelf iets regel, komt dat niet in orde.'

Jan: 'Dat verlangen naar vrijheid delen we. Ik wil niet meer dagelijks twee uur in de file staan, al mis ik de sfeer op de redactie. Het is zo waardevol om met collega's te brainstormen. Gelukkig heb ik een informeel netwerk waarmee ik kan sparren.

Jana Antonissen (30) heeft een vaste column bij *De Morgen*, die meermaals per week verschijnt. Daarnaast schrijft ze interviews, reportages, essays en verhalen. In juni 2024 komt haar debuutroman uit bij *De Bezige Bij*.

Jan Antonissen (59) zit al 35 jaar in het vak. Hij is freelancejournalist voor *Humo* en *De Morgen* en maakte verschillende documentaires en boeken. Onlangs onthulde hij in een artikelenreeks met Jan Stevens wie de eigenaars, geldschieters en auteurs zijn van de website *'tScheldt*. Daarop werd een kort geding aangespannen, dat ongegrond werd verklaard.

Als freelancer moet je een soort alternatieve redactie om je heen verzamelen, zodat niet alles uit jezelf hoeft te komen. Freelancen is voor mij ook een manier om het dichtst bij mijn passie te blijven. Als ik een goed idee heb voor een boek, een documentaire of een groter journalistiek project dan kan ik me daarop smijten. En dat is waar ik echt gelukkig van word: een goed verhaal.'

CHRONICLES OF CRIME: 1900

SPEL

Kruip in de huid van gerechtsjournalist Victor Lavel en reis af naar het Parijs van begin twintigste eeuw in detectivespel 'Chronicles of Crime'. Parijs floreert en er zijn veel interessante verhalen te vertellen, maar wat jou interesseert zijn moorden, ontvoeringen en berovingen.

Boardgame 'Chronicles of Crime: 1900' - 999 Games - 1 tot 4 spelers - speeltijd: 60 tot 90 minuten

WILD LAND

BOEK

De mythische wolf is terug in België. De oehoe en de raaf ook. De zeehond en de bever. De tropische boomkikker. Zelfs de mysterieuze lynx. En wie weet straks ook de iconische bruine beer? Het lijstje is indrukwekkend. Waarom keren die wilde dieren terug naar ons land en wat zegt dat over onze natuur, vraagt journalist Paul Cobbaert zich af. Hij praat met biologen, natuurwerkers, beleidsmakers en activisten. Dit boek is geen wetenschappelijk traktaat, maar een vat vol verhalen. Over de laatste wolf en koning Leopold I, over nazi's en wasberen, boze boeren en jagers en de bloedstollende comeback van de bever.

Wild land - Paul Cobbaert - Ertsberg

KENNIS AAN DE KETTING

EXPO

Wie heeft het makkelijkst toegang tot betrouwbare kennis: onze laatmiddeleeuwse voorouders of wij? Wie bepaalt wat kennis is, welke kennis voor wie beschikbaar is en wat gecensureerd wordt? Wat was en is de prijs van kennis? Wat is de betekenis van de boekdrukkunst, het internet of sociale media? En was er rond 1500 ook al sprake van fake news? Kom langs op de expo *Kennis aan de ketting* in de Leuvense Universiteitsbibliotheek.

Kennis aan de ketting - Universiteitsbibliotheek KU Leuven - van 6 oktober tot 14 januari

40 JAAR TELEVISIEJOURNALISTIEK

BOEK

In *Verankerd* neemt Dany Verstraeten ons mee achter de schermen van het ontstaan en de groei van vtm in het algemeen en het vtm-nieuws in het bijzonder. Een succesverhaal, dat gepaard ging met vallen en opstaan. Weinigen hebben zo'n lange staat van dienst als nieuwsanker, of een beter overzicht van de evoluties die het tv-nieuws in al die jaren heeft doorgemaakt.

Verankerd - Dany Verstraeten - Ertsberg

VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR JAN JAMBON LAAT TWEE VZW'S DOORLICHTEN

'Inspectie?'

Als Vlaams minister van Cultuur laat Jan Jambon (N-VA) twee vzw's doorlichten vanwege hun communicatie over het conflict in het Midden-Oosten en vermeende steun aan de terroristische groepering Hamas. Een van de vzw's is de organisatie achter *DeWereldMorgen*.

JELLE DE MEY

Het was een een-tweetje tussen Vlaams Parlementslid Marius Meremans (N-VA) en zijn partijgenoot Jan Jambon op 19 oktober in de bevoegde commissie van het Vlaams Parlement dat voor heel wat ophef zorgde. Meremans verweet 'bepaalde sociaal-culturele organisaties' actief kant te kiezen in het Israëlijsch-Palestijns conflict, onder meer met steun aan de BDS-beweging (*die via boycot en sancties druk wil zetten op Israël*, red.), en vroeg zich af of de minister daartegen kan optreden.

Uit het antwoord van Jambon bleek dat hij reeds opdracht heeft gegeven aan zijn administratie om de communicatie van een honderdtal organisaties die als sociaal-cultureel volwassenenwerk gesubsidieerd worden 'extra te screenen'. Daarnaast krijgen twee vzw's de inspectie over de vloer omdat ze - aldus Meremans - 'manifest polariseren'. Het gaat om GetBasic vzw, de organisatie achter de website *DeWereldMorgen*, en Vrede vzw, die al sinds 1949 ijvert voor vrede en tegen militarisering en bewapening.

'Van een medium dat gesubsidieerd wordt door de Vlaamse overheid (*DeWereldMorgen*) verwachten we terecht ernstige journalistiek die voldoet aan bepaalde standaarden. Er staan nog steeds

Dit komt best intimiderend over'

artikels online die de schuld van het drama in het Al-Ahli-ziekenhuis onverminderd bij Israël leggen, terwijl die schuldvraag internationaal ter discussie staat', verklaarde Meremans.

Minister Jambon wil nu nagaan of de vzw's GetBasic en Vrede de principes hebben geschonden van het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens. Een mogelijke sanctie kan bestaan uit stopzetting, vermindering of terugvordering van de subsidie.

'NIET MET VLAAMS BELASTINGGELD'

De uitspraken van Jambon konden bij Open VLD'er Maurits Vande Reyde meteen op bijval rekenen. 'Vlaamse regering onderzoekt stopzetten subsidies aan Vrede vzw en *DeWereldMorgen*, rabiate verdedigers van Hamas en Rusland. Goede zaak. Iedereen is vrij eenzijdige onzin uit te kramen. Moet niet met Vlaams belastinggeld', tweette hij op X.

In de commissie bleken alleen N-VA en Vlaams Belang echt voorstander van verscherpte controle. 'We moeten oppassen dat we het departement niet uitroepen tot een soort van ministerie van Waarheid, dat gaat oordelen wat sociaal-culturele organisaties wel of niet mogen zeggen', waarschuwde Orry Van de Wauwer (cd&v). Ook Stephanie D'Hose, voorzitter van Open VLD, riep haar collega's op tot terughoudendheid.

Jeroen Permentier, hoofdredacteur van *DeWereldMorgen*, woonde de commissievergadering bij. 'Dit komt best wel intimiderend over en niet alleen voor ons. De N-VA en Vlaams Belang willen blijkbaar een signaal sturen naar de hele socioculturele sector. Het klopt dat wij



© België

'Vzw's hoeven zich niet te houden aan de mening van de zetelende meerderheid'

partij kiezen tegen de bezetting van Palestina en Gaza. Maar we hebben van meet af aan een disclaimer geplaatst waarin staat dat we het geweld van Hamas veroordelen', reageerde hij in de krant *De Standaard*.

DeWereldMorgen is een nieuwsmedium, maar in de eerste plaats een socioculturele beweging. 'Wij werken met vrijwilligers en

laten mensen zelf media maken. Bijna alle artikels op onze website zijn opinies', verduidelijkt Permentier.

Ook bij Vrede vzw spreken ze van een politieke heksenjacht. 'Je zal nergens in onze communicatie steun voor Hamas vinden, dat is grote onzin. Wij hebben de aanslag van Hamas ook veroordeeld en veroordelen alle geweld op burgers. Maar wij hebben wel kritiek op Israël, omdat het land ook het internationaal recht schendt: elektriciteit en water afsluiten en een collectieve bevolking straffen, dat zijn oorlogsmisdaden', stelt woordvoerder Ludo De Brabander.

HONGAARSE TRUKENDOOS

In *Het Nieuwsblad* weerlegt Koenraad Bogaert, hoogleraar conflictstudies aan de UGent, dat de BDS-beweging linken heeft met Hamas. 'BDS is het gezicht van het vreedzame verzet van de Palestijnse beweging en spiegelt zich aan de Amerikaanse burgerrechtenbeweging van Martin Luther King en de Zuid-Afrikaanse anti-apartheidsbeweging.'

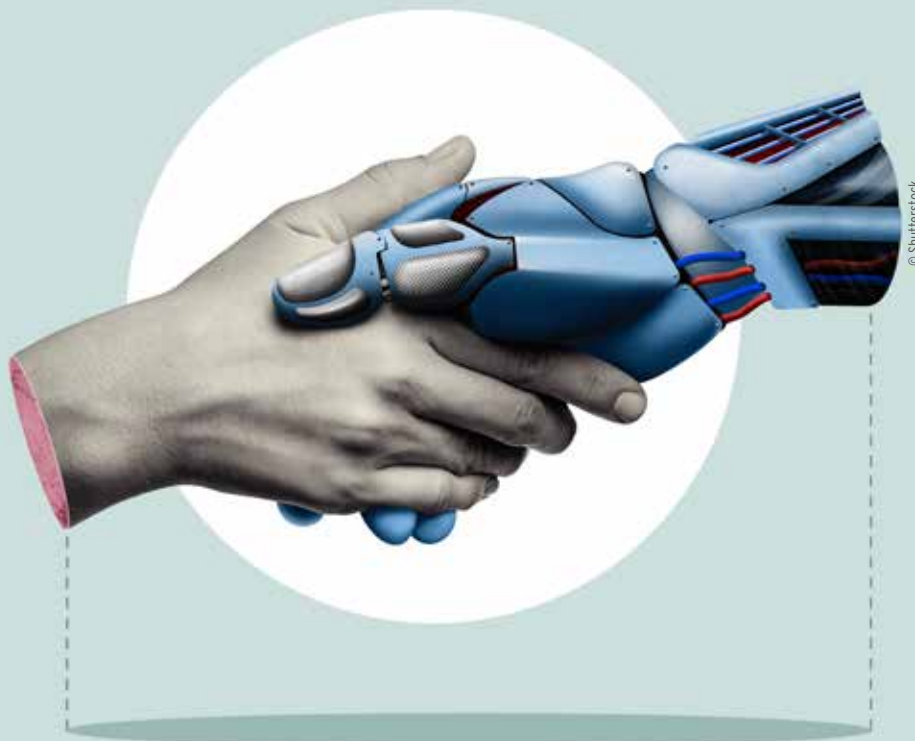
In diezelfde krant merkt journalist Arnout Gyssels in een commentaarstuk op dat het niet verkeerd is om subsidies voor vzw's als GetBasic en Vrede in vraag te stellen. 'Maar die subsidies zijn toegekend, dus het moet zijn dat bij de aanvraag weinig problemen zijn opgedoken en dat alles decretaal correct verlopen is. En tot nader order staat nergens in de wetgeving dat een vzw enkel geld kan krijgen als ze zich strikt houdt aan de mening van de zetelende Vlaamse meerderheid.'

'Dat lijkt toch eerder iets uit de trukendoos van Hongarije en Rusland', besluit hij.

Nieuws en AI: drie werven voor de journalistiek

De razendsnelle doorbraak van AI, en generatieve AI in het bijzonder, brengt de nieuwsmedia en journalistiek in een nieuwe stroomversnelling. Om de AI-revolutie in goede banen te leiden, wacht journalisten werk op drie werven.

POL DELTOUR



© Shutterstock

WERF 1

Welke AI?

De journalist die nog nooit gebruik heeft gemaakt van ChatGPT, mag nu zijn hand opsteken. De nieuwe technologie levert dan ook opmerkelijke resultaten. Heb je nood aan een snelle recall van het Vlinderakkoord? Een in memoriam over Mick Jagger misschien? Of vragen voor een interview met prins Laurent? Niet enkel ChatGPT, maar ook Bing AI en Google Bard komen ons dezer dagen royaal tegemoet.

Allerlei tools leerden ons eerder al wat trending is op sociale media. Ligt een interessant dossier wat zwaar op de hand? Voor data-analyse en tekstsynthese is er specifieke AI. Met speech-to-text-applicaties zijn interviews vandaag zo uitgeschreven. Omgekeerd geraken teksten net zo snel in audio en zelfs video omgezet. Voor vertalingen liggen de tools eveneens voor het grijpen. En vertrouwen we ons bronnenmateriaal niet zo erg – een

uitdaging die met generatieve AI groter wordt dan ooit – dan komt AI ons te hulp voor factchecking. Zelfs teksten genereren lijkt nu soms aardig te lukken, zeker bij eenvoudige berichtgeving of voor een eerste versie. Is het journalistieke product klaar, dan helpt AI om dat almaar breder te verspreiden, opnieuw via vertaalsystemen of speech-to-text-toepassingen onder meer. Nieuwsmediabedrijven hebben overigens

nooit beter zicht gehad op hun publiek als vandaag. Met behulp van AI wordt daar nu ook almaar intenser op ingespeeld. Een al vrij diep doorgedrongen toepassing zijn de A/B-testingtools voor koppen boven de stukken. Ook daarnaast wordt nieuws steeds verfijnder gediversifieerd en gepersonaliseerd.

NO STRESS

De voordelen zijn legio. Er kan meer, sneller en beter worden gewerkt. Vaak diepgaander en preciezer. Technologie wordt niet moe of ziek, heeft geen last van stress of burn-outs. Ze raakt niet afgeleid en kent geen middagdip. De grote werkdruk – waarmee het gros van ons te kampen heeft – lijkt plots wat lichter. En het halen van die verdomde deadline wordt plots een stuk makkelijker.

Ook voor de nieuwsgebruiker zit er winst in. Hij/zij wordt meer en meer op zijn/haar persoonlijke (nieuws)wenken bediend. En nieuwsbedrijven die hun publiek beter leren kennen, kunnen dat omzetten in steeds verfijndere businessmodellen, met intelligente paywalls onder meer. Het mag ons niet blind maken voor de keerzijde van technologie en (generatieve) AI in het bijzonder. Er is de mogelijkheid van technisch feilen. De technologie kan

met bias zijn behept, te wijten aan de vooroordelen van haar ontwikkelaars. Tools kunnen oncontroleerbaar zijn en te weinig transparant.

Echt menselijke originaliteit zal AI overigens nooit evenaren, net zomin als individuele gevoelens of persoonlijke invalshoeken. Ongeremde AI dreigt daarnaast veel meer dan menselijk vernuft inbreuk te maken op persoonsrechten, zoals privacy. Maatschappelijke belangen – zoals diversiteit, tolerantie of democratie – zijn evenmin haar eerste bekommernis.

CODE

Het doet wel degelijk de vraag rijzen naar een waardenpatroon, een lijst van criteria waaraan AI altijd zou moeten voldoen. De Raad voor de Journalistiek zette onlangs enkele lijnen uit in een richtlijn over AI. Volgens de Raad moeten bij de inzet ervan ‘de principes van de Code’ worden gerespecteerd. Dat is hoe dan ook een goed vertrekpunt.

Zo laat het principe van de journalistieke onafhankelijkheid zich makkelijk vertalen in de regel dat een *human in the loop* noodzakelijk blijft. De deontologische basisregel van correcte journalistiek leest in zijn AI-variant als volgt: tools kunnen maar worden ingezet wanneer ze honderd

procent betrouwbaar zijn en vrij van bias. Hoe dan ook is transparantie over de interne motoriek van elke gebruikte tool een must. Net zoals menselijke journalisten moeten AI-tools verder persoons- en meer bepaald privacyrechten respecteren (quid tools voor gezichtsherkenning bijvoorbeeld?). Tot slot dient journalistieke AI tot op zekere hoogte rekening te houden met breedmaatschappelijke belangen, zoals diversiteit, tolerantie en democratie.

Laat ons dus werk maken van een catalogus van AI-tools, waarbij niet enkel de efficiëntie daarvan maar ook de journalistieke kernwaarden in rekening worden gebracht. Een soort *Test-Aankoop* voor journalistieke AI als het ware. Een *tableau vivant* wordt dat sowieso, want elke dag weer wordt er wel een nieuwe tool ontwikkeld die ook journalisten en nieuwsmedia van nut kan zijn. Welke AI-tools – externe of ontwikkeld door het eigen bedrijf – gebruik jij vandaag in je journalistieke werk? Voldoen ze of niet? Waarom? Laat het ons weten op pol.deltour@journalist.be.

WERF 2

De uitrol van AI

Behalve de intrinsieke kwaliteiten van AI, is voor journalisten nog een thema van vitaal belang: dat is hoe AI-applicaties in het mediabedrijf worden uitgerold. Volgens de AI-richtlijn van de Raad voor de Journalistiek moet de hoofdredactie ten aanzien van de ontwikkelaars van intelligente systemen waken over de naleving van de principes van de Code. En eens geïmplementeerd, komt het de redactie toe transparant te communiceren over de inzet van AI. Voor de praktijk kunnen die aanwijzingen nog worden verfijnd en aangevuld.

UITWERKEN AI-STRATEGIE

Geen inzet van AI zonder strategisch plan daarachter. Voor welke journalistieke (of commerciële) activiteiten kunnen AI-tools nuttig zijn? Maar ook: wat is behalve de meerwaarde de mogelijke schaduwzijde van een beoogde tool. Die kosten-baten-analyse kan gebeuren op basis van de parameters beschreven in WERF 1.

TESTING EN EVALUATIE

Nieuwe tools moeten voldoende worden uitgetest voor gebruik. Eens ingezet, moeten ze voortdurend en intensief worden

geëvalueerd. AI-tools die niet voldoen, moeten meteen worden afgevoerd.

INSPRAAK REDACTIES

Het uitwerken en opvolgen van een AI-strategie voor de redacties moet noodzakelijkerwijs plaatsvinden in overleg met de redactie. Die inspraak moet zich uitstrekken tot de tools die worden ingezet voor de uiteindelijke distributie van het nieuws (ook al ziet de mediadirectie dat mogelijk als een meer commerciële functie).

OPLEIDING EN BIJSCHOLING

Er moet voluit worden ingezet op AI-literacy voor journalisten, zowel in journalistenscholen als in de mediabedrijven. De VVJ, en meer bepaald VVJ Academy, moet aanvullende opleidingsmogelijkheden creëren, zodat ook freelancejournalisten de nodige informatie kunnen verkrijgen.

PERSONEELSBELEID

De inschakeling van AI mag niet leiden tot de uitschakeling van journalisten. Journalisten moeten blijvend worden ingezet voor het beheer van AI-tools. Wat er desgevallend vrij komt aan menselijke capaciteit moet worden gericht op nieuwe, creatievere journalistieke taken.

AUTEURSRECHTEN

Nieuwsbedrijven die eigen AI-tools ontwikkelen gegrond in het werk van hun journalisten, moeten met die laatste tot afspraken komen over de journalistieke auteursrechten, zowel in morele als materiële zin.

AANSPRAKELIJKHEID

Nieuwsbedrijven en redacties moeten tot afspraken komen over de aansprakelijkheidsregeling voor wanneer het fout gaat. Hoe wordt die aansprakelijkheid verdeeld over de ontwikkelaar van een tool, het nieuwsbedrijf dat de tool ter beschikking stelt en de journalist die er gebruik van maakt?

MENTAAL WELZIJN

Technologie komt in het algemeen met een mentale kostprijs: meer stress, minder rust in het hoofd. AI-technologie vergroot die druk nog. Nieuwsmediabedrijven moeten extra aandacht hebben voor het mentale welzijn van hun medewerkers.

TRANSPARANTIE

Bij de implementatie van AI-tools kwijten nieuwsbedrijven en journalisten zich van openheid van zaken in de richting van hun publiek.

WERF 3

Hoe omgaan met 'externe' AI?

Nieuwe AI-toepassingen verspreiden zich razendsnel doorheen de hele samenleving. Het zou dan ook een grove misvatting zijn om enkel maar ons eigen AI-gebruik te stroomlijnen. Minstens even belangrijk is dat we gepast inspelen op AI-ontwikkelingen buiten onze eigen mediasector.

ECONOMISCHE OMGEVING

Vooraf bigtechbedrijven profiteren maximaal van de AI-explosie. OpenAI met ChatGPT, Microsoft met Bing Chat en Google met Bard lopen voorop in de race, maar ook talloze kleinere techondernemers proberen met AI-gegenereerd nieuws een publiek aan te boren. De overheid moet nauwgezet toezien op de overlevingskansen van de professionele journalistiek: met goede concentratie- en concurrentie-

wetgeving. Van hun kant moeten klassieke nieuwsbedrijven voluit blijven inzetten op de authenticiteit, betrouwbaarheid en fairness van hun nieuwsaanbod, ook wanneer dat mee gestuurd wordt door AI.

AUTEURSRECHTEN

Tallose kapers op de kust ontwikkelen hun AI-taalmodellen overigens met klassiek nieuwsaanbod als grondstof. In theorie zijn er wel mogelijkheden om dat te verhinderen (het installeren van een robots.txt bestand is zo'n optie). Toch belet dat malafide AI-exploitanten niet om met lichte ingrepen hun schrapingsactiviteiten te verhullen. Journalisten en uitgevers moeten samen ijveren voor het respect van hun auteurs- en uitgeversrechten. De overheid komt het toe via adequate wetgeving de

AI-ontwikkelaars transparantie- en vergoedingsverplichtingen op te leggen.

VEILIGHEID EN PRIVACY JOURNALISTEN

Nog fundamenteeler is de bedreiging die uitgaat van AI-toepassingen in de surveillancesfeer. Met generatieve AI is de doos van Pandora geopend, zo verklaarde een cybersecurity-expert onlangs. Fijnmazige detectietools, zoals technologie voor gezichtsherkenning, kunnen de privacy en het bronnengeheim van journalisten extra onder druk zetten. Andere AI-toepassingen verhogen het risico op stalking, intimidatie of bedreiging van journalisten. Journalisten en nieuwsbedrijven moeten uiterst waakzaam zijn daarvoor. En overheden komt het toe ook dan de gepaste bescherming te verlenen.

MEDIAMINISTER BENJAMIN DALLE REAGEERT OP LANCERING VVJ ACADEMY

‘Met AI zullen er niet minder, maar juist meer journalisten nodig zijn’

‘AI zal een impact hebben op alles, ook op de journalistiek. Maar finaal maakt het jullie job nog belangrijker dan hij al was.’ Dat zegt Vlaams minister van Media Benjamin Dalle (CD&V) naar aanleiding van de lancering van VVJ Academy.

POL DELTOUR



© BeInja

In juni maakte de mediaminister een projecttoelage vrij van 125.000 euro om de VVJ in staat te stellen een eigen kenniscentrum uit te bouwen. Benjamin Dalle: ‘Voor beleidsmakers is het cruciaal dat ze zich kunnen baseren op feiten. Daarom heb ik sinds januari een structurele financiering geregeld voor Mediapunt, een academisch consortium van de VUB, de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Gent. Mediapunt moet het bestaande onderzoek over media samenbrengen, uitdiepen en beter ontsluiten.’

Hoe ziet u de rol van VVJ Academy in die context?

‘Specifiek voor journalisten hanteert de VVJ dezelfde gezonde filosofie: de kennis over journalistiek bundelen, uitdiepen en

op een goede manier ontsluiten. Die specifieke ondersteuning van journalisten is momenteel belangrijk, al hoop ik op complementariteit met het werk van Mediapunt. Denk aan een thema zoals de veiligheid van journalisten. Of het grensoverschrijdende gedrag in de sector. Dat naast de klassieke thema’s waarmee jullie bezig zijn uiteraard, zoals dat van de persvrijheid. Hoe dan ook versterken we met VVJ Academy zowel de kwaliteit van het mediabeleid als de dienstverlening aan journalisten.’

Het komende jaar zet VVJ Academy vooral in op het thema AI en de impact daarvan op de journalistiek.

‘AI creëert onbeperkte informatie- maar ook desinformatiemogelijkheden. Voor nieuwsmedia is het bijvoorbeeld belangrijk over AI-tools te beschikken om deepfake foto’s en video’s te detecteren. Ook voor het schrijven van teksten kan AI een hulpmiddel zijn, maar het zijn wel journalisten die alles zullen moeten verwerken en controleren.’

Hoe kijkt u aan tegen de opkomst van ChatGPT en co?

‘Ik wil hoe dan ook dat er een verplichting wordt opgelegd van bronvermelding bij de inzet van AI. Het kan niet dat AI-tools informatie verstrekken zonder mee te geven waar ze die hebben gehaald. Op werkbezoek in San Francisco leerde ik onlangs dat AI-ontwikkelaars zelf de risico’s van hun technologie niet kunnen inschatten. Dan is transparantie het minste dat we van hen kunnen verwachten.’

Kunnen we van AI-ontwikkelaars ook vragen dat ze hun bronnen vergoeden?

‘Ik heb begrip voor de vraag om op zeker ogenblik een vergoeding daartegenover te plaatsen. Je kunt daarvoor ook kijken naar

de vraag van journalisten om auteursrechtelijke vergoedingen te verkrijgen van zoekmachines zoals Google of sociale media zoals Facebook. Het blijft een afweging, want nieuwsmedia hebben er ook belang bij dat hun werk circuleert op sociale media. Dat zal in de toekomst nog stof voor discussie zijn.’

Moeten journalisten vrezen voor hun job?

‘Nee. Voor mij wordt de journalistiek juist nog belangrijker. We beschikken momenteel over een ongeziene massa informatie en AI vergroot dat nog in het kwadraat. Dat maakt de selectie, arbitrage en controle belangrijker dan ooit. Tegenover de onbeperkte mogelijkheden om informatie te creëren, hebben we vandaag vooral intelligente mensen nodig die op het einde van het proces hun werk doen, met hun journalistieke vorming als basis en de journalistieke deontologie als moreel kompas. Dat maakt dat we net meer journalisten nodig zullen hebben. De organisatie van het beroep zal misschien veranderen, maar een overschot van journalisten is er zeker niet.’

Mediabedrijven, ook de Vlaamse, onderzoeken momenteel volop hoe ze AI kunnen integreren in hun productieprocessen. Ziet u voor de overheid een sturende rol weggelegd daarbij?

‘Los van de transparantieplicht, die ook voor hen geldt, moeten we ons als overheid toch niet te veel mengen in de AI-ontwikkelingen in mediabedrijven. Dat kan al snel neerkomen op bemoeienis met het redactionele werk. Wel zie ik een rol weggelegd voor de betrokken redacties en voor jullie als journalistenvereniging. Eventueel kunnen wij die redactionele inspraak wel bevorderen als overheid door de mediabedrijven te verplichten met jullie in dialoog te gaan.’

4 REDACTEURS MOETEN WEG BIJ KERK & LEVEN / KERKNET

Katholieke media wapenen zich voor de toekomst

Halewijn, uitgever van het weekblad *Kerk&Leven* en *Kerknet.be*, maakte op 7 september een intentie tot herstructurering bekend met een mogelijke impact op 21 van de 52 werknemers. Van de 11 redacteurs moeten er 4 vrezen voor hun job. In een mededeling verwijst het bedrijf daarvoor in de eerste plaats naar de 'aanhoudende en sterke daling van het aantal abonnementen op *Kerk&Leven*'. Van het half miljoen abonnementen in 2002 blijven er nu nog 118.000 over.

LUC VANHEERENTALS

Halewijn boekte in 2022 een nettoverlies van 643.000 euro op een omzet van 8,4 miljoen euro. Dat zegt Laurence Festraets, die de leiding van het bedrijf overnam in mei vorig jaar. Wegens de oplopende verliezen was het de hoogste tijd om in te grijpen. 'We willen ons in de toekomst concentreren op onze corebusiness, met name het verspreiden van informatie via *Kerk&Leven*, *Kerknet.be* en religieuze boeken.' Halewijn wil evolueren naar een hedendaags crossmediaal bedrijf dat meer inzet op online-informatie en die ook voor een deel betalend maken. 'Omdat het machinepark sterk verouderd is, zijn we ook genoodzaakt het drukken van *Kerk&Leven* gedeeltelijk uit te besteden,' zegt Festraets.

Om die crossmediale aanpak te realiseren, werden de redacties van *Kerk&Leven* en *Kerknet.be* in december vorig jaar samengevoegd. De hoofdredacteur van *Kerk & Leven* Luk Vanmaercke werd samen met de eindredacteur op staande voet ontslagen, wat op de redactie negatief onthaald werd. Koen Vlaeminck, hoofdredacteur van de website en voorheen woordvoerder van het bisdom Gent, werd overkoepelend hoofdredacteur.

'We willen op de site sneller informeren en daarbij meer gebruik maken van video. Het tijdschrift zal vooral achtergrondreportages brengen. Een aantal berichten op de site wordt betalend,' zegt Vlaeminck. De redactie wil ook actiever worden op sociale media. Nu al post ze af en toe reportages op een eigen YouTubekanaal en verspreidt ze eigen podcasts.

Op dit ogenblik loopt de info- en consultatiefase over het collectief ontslag nog. ACV Puls, dat als enige vakbond aan tafel zit, hoopt een aantal jobs te kunnen redden. De omvang van de herstructurering heeft volgens vakbondssecretaris Tijs Hostyn iedereen in het bedrijf verrast. 'De antwoorden op de vragen die we de directie voorgelegd hebben, bevredigen tot dusver niet. Het herstructureringsplan is niet realistisch en onvoldoende uitgewerkt. We begrijpen dat er wegens de financiële toestand iets moet gebeuren, maar men moet nadien ook voldoende mensen overhouden om het resterende werk te kunnen doen. Deze operatie kost het bedrijf veel geld. Het zou te gek voor woorden zijn als men achteraf weer mensen in dienst moet gaan nemen.'

Ook bij het christelijke opinieweekblad *Tertio*, het tweede medium dat zich in Vlaanderen naar een breed katholiek publiek richt, kijken ze bezorgd naar de gevolgen van de herstructurering bij Halewijn. 'We hebben activiteiten aan hen uitbesteed zoals lay-out, abonnementen-administratie en boekhouding. We weten nog niet wie er zal vertrekken in het kader van de herstructurering. We zijn er echter van overtuigd dat we eventuele problemen kunnen opvangen met behulp van freelancers,' zegt hoofdredacteur Johan Van der Vloet.

REDENEN VOOR ACHTERUITGANG

Als verklaring voor de achteruitgang van katholieke media in Vlaanderen wijst historicus Patrick Pasture (KU Leuven) naar de terugloop van 'het kerks zijn' en de verminderde betrokkenheid met het instituut. 'Het is een proces dat zich vanaf het einde van de jaren 50 steeds sterker gemanifesteerd heeft. Die evolutie kadert echter ook in een bredere beweging van ontzuiling die niet alleen de katholieke zuil trof. Een van de gevolgen daarvan was dat kranten zoals *De Standaard* eind 1999 hun katholiek etiket afwierpen met de verwijdering van het AVV-VVK-label op



© België

Halewijn wil evolueren naar een crossmediaal bedrijf dat meer inzet op online-informatie

de voorpagina. Onthullingen zoals die over kindermisbruik hebben het vertrouwen in het instituut verder ondermijnd. De gevolgen van de recente nieuwsgolf daarover zullen zich de komende maanden ongetwijfeld sterk manifesteren.'

Koen Vlaeminck schrijft de sterke abonentendaling niet alleen toe aan de toenemende secularisering maar ook aan de algemeen dalende interesse in print-

media. Johan Van der Vloet ziet nog een andere reden. Katholieke media in Vlaanderen zijn volgens hem te lang traditioneel bezig geweest. 'Niet alleen hebben ze hun marketing onvoldoende geprofessionaliseerd, ook inhoudelijk is er te weinig ingespeeld op de relatie tussen geloof en de grote zingevingsvragen om een breder publiek te bereiken. Het is nodig dat men zich heruitvindt. Om in het veranderde medialandschap meer jongeren te bereiken moeten we ook meer de weg opgaan van de digitalisering. Er is wel degelijk nog een markt voor katholieke publicaties, want de helft van de Vlamingen zegt nog steeds min of meer katholiek te zijn.'

Ondanks de secularisering en kritiek op de katholieke kerk houdt *Tertio* goed stand.

De oplage van het weekblad schommelt redelijk stabiel rond 5000 exemplaren. 'We hebben sympathie voor de katholieke gedachte maar zijn onafhankelijk en kijken constructief kritisch naar wat er gebeurt in de kerk. Daardoor hebben we minder last van schandalen binnen de kerk. Over kindermisbruik geven we context en tegengas tegen de manier waarop dat politiek uitgebuit wordt,' zegt Van der Vloet.

Ook *Tertio* kampt echter met een licht dalend abonentenbestand. 'Door de veroudering van ons lezerspubliek, dat vooral bestaat uit *early adopters*, mensen die actief zijn binnen de katholieke kerk en andere intellectueel geïnteresseerden, is er een uitval die slechts gedeeltelijk opgevangen wordt door jongeren.'

Contractueel vastgelegde opzegtermijn vindt geen toepassing

Een opzegtermijn van twee maanden is ‘manifest onredelijk’ na een intensieve freelancesamenwerking van bijna 21 jaar. Het hof van beroep in Antwerpen acht een termijn van acht maanden gepaster. Volgens de rechtbank sloeg de contractueel afgesproken opzegtermijn van twee maanden enkel op de overdracht van auteursrechten en niet op de zelfstandige samenwerking *as such*. Dat de rechtbank rekening houdt met de duur en intensiteit van de samenwerking, is niet nieuw. Wel nieuw is dat de contractueel vastgelegde opzegtermijn moet wijken ten voordele van een billijkere regeling van de rechtbank. Dat kan enkel doordat nu ook de rechter in beroep een onderscheid maakt tussen de auteursrechtelijke afspraken en de zuivere regeling van de zelfstandige samenwerking. (CM)

Conflict in Israël en Gaza brengt stroom aan fake news teweeg

De aanval van Hamas op Israël en de tegenreactie van Israël in de Gazastrook zorgden voor heel wat nepnieuws op sociale media. Volgens de Nederlandse factchecksite *Nieuwscheckers* krijgt de onjuiste informatie met name op X vrij spel. Concreet krijgen posts van betalende accounts (met blauw vinkje) voorrang in de tijdlijn van andere gebruikers waardoor ook desinformatie een duw in de rug krijgt. Tegelijk bezuinigde X op de moderatie van desinformatie. Enkel community-opmerkingen (commentaar van gebruikers op onjuiste posts) zorgen voor tegengewicht. Voor Europa is de maat vol. Het formeel onderzoek dat EU-commissaris Thierry Breton instelde, kan als gevolg van recente Europese regels leiden tot een fikse boete. (CM)



© Shutterstock

Ook journalisten blijven niet gespaard in oorlog tussen Hamas en Israël

De dodentol in de oorlog tussen Hamas en Israël blijft stijgen. Volgens het Palestijns Journalistensyndicaat zouden bij de luchtaanvallen in Gaza midden oktober elf Palestijnse journalisten omgekomen zijn sinds de grootschalige aanval van Hamas op 7 oktober. Volgens eerdere cijfers van het Committee to Protect Journalists (CPJ) lieten ook al een Libanese en Israëlische journalist het leven. Ten minste één Israëlische journalist werd opgegeven als vermist en

vele anderen zijn gewond geraakt. Nog meer meldingen van journalisten die zijn gedood, gewond of vermist in of nabij Gaza worden onderzocht. Ook een journalist van het internationale persbureau Reuters werd gedood en minstens zes andere journalisten raakten gewond tijdens beschietingen in Libanon, aldus het CPJ. Libanon gaf eerder te kennen formeel klacht te zullen indienen tegen Israël bij de VN-Veiligheidsraad. Ook de infrastructuur moet eraan

geloven: volgens Inter Press Service (IPS), een persagentschap met focus op het zuiden, werden reeds vijftig gebouwen van mediaorganisaties verwoest.

VVJ en internationale journalistenverenigingen zijn bezorgd over de gevolgen voor burgers en journalisten. Ze dringen aan op respect voor het internationaal humanitair recht en het VN-Handvest. (CM)



Conferentie Onderzoeksjournalistiek

VVJ-Leden
krijgen 60 euro
korting
op de toegangsprijs.
Gebruik de code
#VVJ2023

Claimen en framen - Onderzoeks-
journalistiek in een wereld van wantrouwen

17 & 18 november 2023 Gent

vvo.org/conferentie2023

VVJ-leden die de VVOJ-conferentie op
17 en 18 november in Gent bijwonen,
kunnen rekenen op een extra **VVJ-korting**
van **60 euro** per persoon.

In totaal beschikt de VVJ over een budget van 2.000 euro.
First come first served!

Praktische regeling korting:
dien je ticket voor de VVOJ-conferentie in op info@journalist.be
t.a.v. Beny Bechler en vermeld je rekeningnummer.



Vlaamse Vereniging
van Journalisten



DE BELGISCHE JOURNALIST IN 2023 (DEEL 2)

Agressie tegen journalisten niet louter probleem buiten de redactie

De vijfjaarlijkse studie van de UGent samen met ULB en UMon onderzoekt het profiel van de Belgische journalist. In het vorige nummer van *De Journalist* verscheen een analyse over de verloning van journalisten. In deze editie zoomen de onderzoekers in op het geweld en grensoverschrijdend gedrag dat journalisten ervaren tijdens het uitoefenen van hun beroep.

BART VANHAELEWYN, SARAH VAN LEUVEN,
KARIN RAEYMAECKERS

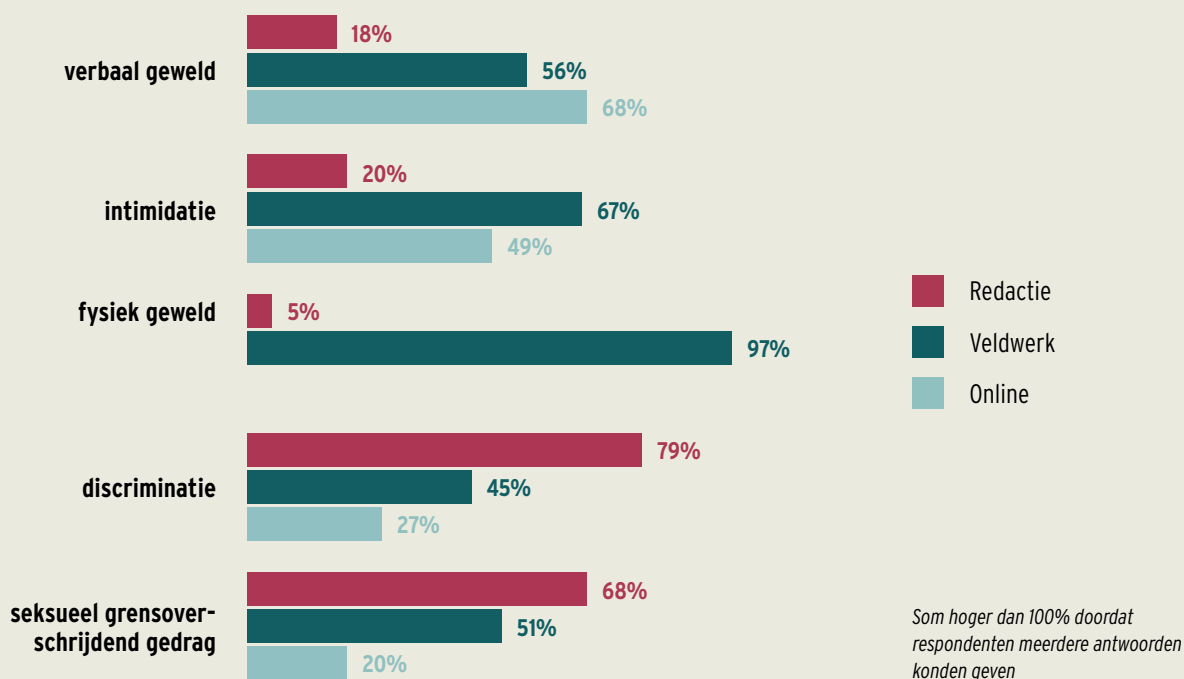


Journalisten nemen een bijzondere plaats in de samenleving in. Zelfs in tijden van sociale media blijven ze voor veel mensen belangrijke poortwachters voor nieuws, informatie en duiding. Die rol kan echter gepaard gaan met uitdagingen. Zeker als een journalist een kritisch stuk maakt over de politieke of economische elite, is de kans reëel dat dat op weerstand zal botsen.

TOENAME VAN GEWELD

De voorbije jaren is echter gebleken dat die 'weerstand' steeds ingrijpender proporties kan aannemen. Denk maar aan de zogenaamde SLAPP's (Strategic Lawsuit Against Public Participation) die aangespannen werden door projectontwikkelaar Van der Paal tegen *Apache*. Dergelijke strafklachten dienden vooral als intimidatie naar de journalisten toe die betrokken zijn, maar ook als waarschuwing naar andere journalisten en redacties die in de toekomst zouden overwegen om op een kritische manier verslag uit te brengen van de activiteiten van de projectontwikkelaar. Daarnaast is ook de houding van een deel van de bevolking verruwd tegenover journalisten. Dat gebeurt enerzijds online, waar velen zich hullen in een deken van

Plaats van geweld en grensoverschrijdend gedrag



anonymiteit om journalisten verbaal aan te vallen. Anderzijds zien we de laatste jaren ook een toename van fysieke agressie tegenover journalisten tijdens de uitoefening van hun beroep. In Vlaanderen kwam dat vooral onder de aandacht tijdens de coronapandemie. Tegenstanders van de coronamaatregelen zagen journalisten steeds vaker als woordvoerders van de heersende politieke elite. Journalisten die verslag probeerden uit te brengen van betogingen en acties tegen het coronabeleid, gingen steeds vaker incognito tewerk, uit schrik het doelwit te worden van geweld. Die toename van geweld en intimidatie tegenover journalisten heeft de VVJ aangezet om de bescherming van journalisten nog hoger op de agenda te plaatsen. Denk aan de oprichting van het meldpunt [Persveilig.be](https://www.persveilig.be), waar journalisten incidenten kunnen melden, tools en documentatie vinden over wat ze kunnen doen wanneer ze geconfronteerd worden met geweld. Ook al vinden steeds meer journalisten hun weg naar dat platform, toch gaat de VVJ ervan uit dat de gerapporteerde cases slechts het topje van de ijsberg zijn. Vandaar dat bij het opstellen van de vragenlijst meer ruimte werd voorzien voor

vragen over geweld en grensoverschrijdend gedrag ten opzichte van de vorige editie.

BINNEN EN BUITEN DE REDACTIE

Uit de cijfers van de profielstudie blijkt dat 56% van de journalisten al te maken heeft gehad met een vorm van geweld of grensoverschrijdend gedrag. De vormen die het vaakst voorkomen zijn verbaal geweld, zowel online als offline (41%), en intimidatie (29%). Daarnaast gaf 8% van de ondervraagde journalisten aan zich al eens gediscrimineerd gevoeld te hebben in hun job, en heeft 7% te maken gehad met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Fysiek geweld en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag werden telkens door 5% van de respondenten aangeduid.

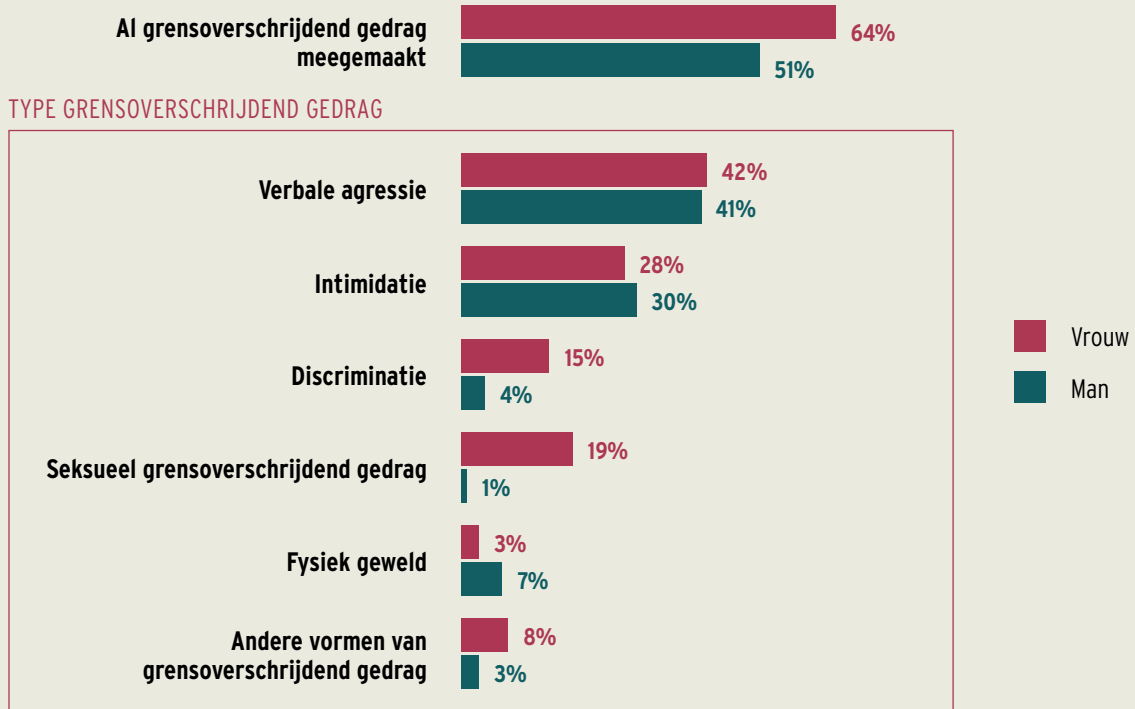
Als verklaring wordt vaak verwezen naar de verruwing van de maatschappij, en de toegenomen vijandigheid tegenover journalisten, gecultiveerd door actoren die de invloed van journalisten op de publieke opinie trachten te ondermijnen. Kijken we wat dieper naar de resultaten van de profielstudie, dan zien we echter dat dit maar een deel van het plaatje is. Verbaal geweld, fysiek geweld en intimidatie komen inderdaad vaker voor buiten de redactiemu-

ren (online of tijdens veldwerk) dan erbinnen, en kunnen dus wel degelijk gelinkt worden aan die verruwing van de maatschappij. Andere vormen zoals discriminatie en seksueel grensoverschrijdend gedrag vinden echter vaker plaats op de redactievloer. Dat toont aan dat we geweld en agressie tegenover journalisten niet louter als een maatschappelijk probleem mogen zien, maar ook als een probleem op het niveau van de nieuwsorganisaties en redacties.

PROFIELEN

De cijfers tonen dus aan dat ruim de helft van de journalisten al eens heeft te maken gehad met een vorm van agressie. Toch duiken enkele verschillen op als we kijken naar het profiel van de getroffen journalisten. Zo geeft 64% van de vrouwelijke journalisten aan geconfronteerd te zijn met een vorm van agressie, tegenover 51% van de mannelijke journalisten. Opvallend genoeg ligt de genderkloof niet zozeer bij de publieke vormen van agressie, zoals intimidatie, verbaal of fysiek geweld, maar bij de vormen van agressie die zich eerder binnen de organisatie voordoen. Vooral bij seksueel grensoverschrijdend gedrag zien we een duidelijk verschil in rapportering

Ervaringen van grensoverschrijdend gedrag bij journalisten



tussen mannelijke en vrouwelijke journalisten: waar slechts 1% van de ondervraagde mannelijke journalisten aangeeft seksueel grensoverschrijdend gedrag ervaren te hebben, is dat voor 19% of bijna 1 op de 5 vrouwelijke journalisten het geval. Ook wat discriminatie betreft zijn vaker vrouwen (15%) dan mannen (4%) slachtoffer.

Op het vlak van leeftijd zien we dat het aandeel journalisten dat al te maken heeft gehad met een vorm van agressie lager ligt bij wie ouder is dan 55 jaar (48%) dan bij de journalisten die jonger zijn dan 55 (60%). Dat is opvallend, want het staat haaks op de logische assumptie dat hoe langer je als journalist werkt, hoe groter de kans is dat je al eens te maken hebt gehad met agressie. Wellicht spelen verschillende factoren een rol daarin. Zo kunnen we veronderstellen dat een groot deel van de journalisten ouder dan 55 minder actief is op sociale media dan hun jongere collega's. Dat kan verklaren waarom journalisten ouder dan 55 minder vaak aangeven dat ze getroffen zijn door verbale agressie (35%) dan hun jongere collega's (44%), aangezien die vorm van agressie zich voor een groot deel online afspeelt. Een andere factor kan zijn dat

jongere collega's zich bewuster zijn van hun (persoonlijke) grenzen, en het sneller aangeven als iemand die overschrijdt. Diepgaander onderzoek is nodig om meer gefundeerde uitspraken te kunnen doen daarover. Het arbeidsstatuut lijkt minder een rol te spelen; het aandeel journalisten dat al te maken kreeg met agressie verschilt niet significant tussen freelancers en journalisten in loondienst. Wel zien we verschillen naargelang het specialisatiegebied. Zo rapporteren journalisten die werken als generalisten (zonder duidelijke specialisatie) of voor domeinen als wetenschap, toerisme, celebrity's, technologie en sport minder vaak dat ze al getroffen werden door een vorm van agressie. Belangrijk is wel dat in die domeinen vaak het gendereffect speelt. Bij 'sport' bijvoorbeeld geeft 49% van de mannelijke journalisten aan dat ze al te maken kregen met een vorm van agressie (voornamelijk verbaal geweld); bij vrouwelijke sportjournalisten geeft 60% aan geweld meegemaakt te hebben, met seksueel grensoverschrijdend gedrag (29%) en verbale agressie (27%) als voornaamste vormen. Journalisten die verslag uitbrengen rond justitie, politiek, samenleving, binnenlands nieuws en regionaal nieuws geven vaker aan met agressie te zijn geconfronteerd.

ZWIJGEN OF RAPPORTEREN

In de vragenlijst werd ook gepeild naar de acties die journalisten ondernamen als ze geconfronteerd werden met geweld. Frappant is dat een grote groep ervoor koos om niets te doen en het incident te negeren. Niet toevallig zien we ook daar een verschil naargelang het type geweld. Bij fysiek geweld en intimidatie is er een even grote groep die het voorval rapporteerde aan de werkgever als de groep die niets deed. Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag en discriminatie is de kloof tussen wel of geen actie ondernemen groter, met driekwart van de respondenten die dat hebben laten passeren. De bereidheid om het incident te melden aan de werkgever ligt een pak lager (22% bij discriminatie, 25% bij seksueel grensoverschrijdend gedrag). Dat dat ook de vormen van geweld zijn die zich vaker binnen dan buiten de redactiemuren afspelen, is geen toeval. Het toont aan dat het des te belangrijker is dat er andere, externe instanties zijn waar journalisten in vertrouwen naartoe kunnen stappen als ze te maken krijgen met discriminatie of seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Bij verbale agressie zien we ook een kloof

% acties per type geweld	Verbale agressie	Fysiek geweld	Discriminatie	Intimidatie	Seksueel grensoverschrijdend gedrag
<i>Niet gerapporteerd / genegeerd</i>	63%	47%	77%	50%	76%
Melding aan werkgever	35%	49%	22%	52%	25%
Ik publiceer niet meer over bepaalde onderwerpen	6%	0%		4%	3%
Aanspreken van de dader	34%	21%	21%	32%	25%
De plaats van het incident vermijden (de buurt, het online platform,...)	7%	13%	6%	3%	9%
Klacht bij de politie	6%	24%	2%	5%	3%
Melding aan de beroepsunie VVJ (Meldpunt Agressie)	6%	11%	5%	6%	2%
Psychologische hulp gezocht	2%	5%	7%	1%	5%

Som % hoger dan 100% doordat respondenten meerdere antwoorden konden geven

tussen journalisten die het incident negeren (63%), en zij die hiervan melding maken bij de werkgever (35%). Een mogelijke verklaring voor die kloof is de idee dat verbale agressie minder erg zou zijn dan fysiek geweld, en dat het nu eenmaal *part of the job* is. Daardoor kan de drempel tot melding maken groter zijn, hoewel het incident een impact heeft op het welzijn van de journalist en de uitoefening van het beroep. Uit de gerapporteerde gevolgen van de incidenten blijkt alvast dat bij fysieke agressie journalisten wel vaker een hogere angst vertonen voor hun persoonlijke veiligheid, maar daartegenover staat dat journalisten die te maken kregen met verbale agressie vaker aangeven dat ze daarvan psychische gevolgen ondervinden (stress, angst-aanvallen ...). Bovendien geven journalisten bij het ervaren van verbale agressie vaker aan dat dat een gevolg heeft voor hun imago of professionele carrière, vergeleken met journalisten die te maken kregen met fysiek geweld. Ondanks de vele inspanningen die op dat vlak al gebeurd zijn binnen de sector én op maatschappelijk vlak, blijft het belangrijk om de ernst van verbale agressie te erkennen en te onderstrepen. De journalisten konden ook aangeven in

welke mate ze al melding maakten van een incident bij het meldpunt van een beroepsvereniging zoals VVJ of AJP. Daaruit blijkt inderdaad dat de incidenten die daar gemeld worden slechts het topje van de ijsberg zijn. Bij fysieke agressie is die bereidheid tot melden nog het hoogst, met 11%. Bij verbale agressie en intimidatie werden telkens 6% van de incidenten gemeld, en bij discriminatie is dat 5%. Van de journalisten die in de vragenlijst melding maakten van seksueel grensoverschrijdend gedrag gaf slechts 2%

aan dat gemeld te hebben bij een beroepsvereniging. Het blijft dus erg belangrijk om het bestaan van het meldpunt onder de aandacht te brengen van de journalisten, maar ook om journalisten te overtuigen van het belang van incidenten te melden. Alleen zo kunnen organisaties als VVJ de situatie van nabij opvolgen en genoeg druk uitoefenen op beleidsmakers en werkgevers om op structurele wijze maatregelen te nemen om journalisten te beschermen bij het uitoefenen van hun job.

Onderzoek UGent naar de journalist in 2023

In 2003 begon het Center for Journalism Studies (CJS) aan Universiteit Gent met het systematisch bevragen van de journalistieke beroepsgroep in Vlaanderen over het profiel, de arbeidsomstandigheden en de opvattingen over het beroep. Sinds 2013 breidde die studie uit naar Franstalig België, dankzij de samenwerking met onderzoekers van ULB en Université de Mons. Dankzij de samenwerking met de beroepsverenigingen VVJ en AJP kunnen de onderzoekers steeds een ruime en representatieve steekproef samenstellen, waardoor het mogelijk is om betrouwbare conclusies te trekken. Van december 2022 tot eind januari 2023 vulden in totaal 1.396 Belgische journalisten de vragenlijst volledig in. Na enkele checks op basis van gegevens van VVJ en AJP over de journalistieke populatie werd de representativiteit van de verkregen steekproef vastgesteld op vlak van gender, leeftijd en arbeidsstatuut.

Scan de code en lees het volledige rapport



ARON HAMMOND IS MACHINE LEARNING ENGINEER VOOR DPG MEDIA

‘Wat tijdens mijn studie nog theorie was, is nu realiteit’

Aron Hammond werkt als Machine Learning Engineer voor de Vlaamse en Nederlandse titels van DPG Media. We vroegen hem wat zijn baan inhoudt.

SELMA FRANSEN

Je werkt in Nederland, maar hebt ook te maken met de Vlaamse titels van DPG Media. Hoe zit dat?

‘Het team waarvan ik onderdeel uitmaak, bestaat uit 21 mensen en maakt toe-passingen die ingezet kunnen worden voor alle Nederlandstalige content van DPG Media. Ik werk nu specifiek op een zoekalgoritme dat artikels beter vindbaar en doorzoekbaar maakt. Dat algoritme wordt gebruikt door de websites en apps van al onze titels. Onze media hadden altijd al eigen zoekmogelijkheden, maar voorheen was het zoekalgoritme een taak van de developers die de content management systemen van de verschillende titels bouwden. Het was maar een klein onderdeel van hun takenpakket en kreeg daardoor niet altijd voldoende aandacht. Redacties waren vragende partij voor een beter functionerende zoekmachine. Sinds twee jaar is er daarom een apart team binnen DPG Media, met gespecialiseerde kennis rond het optimaliseren van zoekmachines. Er is namelijk nog veel mogelijk om inhoud beter te ontsluiten. Naast dit project zijn er binnen ons team mensen die werken rond aanbevelingen; dat zijn bijvoorbeeld de artikels die je te zien krijgt als suggestie om verder te lezen onder een bepaald stuk, of lijstjes op de homepage waarvan de inhoud gepersonaliseerd is. Zij zorgen ervoor dat bezoekers van apps en websites relevante inhoud

aangeboden krijgen en daardoor meer artikels zullen lezen. Ons werk is niet alleen technisch: beide teams houden zich bezig met wat lezers willen lezen en met wat redacties willen uitlichten.’

Waarom is het nuttig dat de websites en apps van jullie media een goede zoekmachine hebben?

‘Redacties zijn zelf grootgebruikers van de zoekmachines, om hun eigen stukken terug te vinden. Als je een nieuw stuk wil schrijven, is het handig dat je alles kan vinden wat jouw medium daar al over geschreven heeft.

Onze zoekmachine wordt ook zo’n 15 keer per seconde gebruikt door lezers om artikels te vinden die niet meer op de homepage staan. Dat gaat van lezers die een stuk willen delen dat ze vorige week lazen, tot studenten of onderzoekers die specifieke bronnen zoeken. We begrijpen steeds beter wat mensen nu precies zoeken en hoe we hen daarbij het beste helpen, door de zoekdata te analyseren en daarin patronen te ontdekken. Er zijn natuurlijk veel mensen die Google gebruiken om artikels te vinden, maar het blijft belangrijk om als website of app zelf een goed systeem te hebben. Zeker als mensen nieuws lezen via een app, willen ze daar snel dingen kunnen vinden zonder veel te scrollen of de app te verlaten.

Een eigen zoekmachine hebben is ook een

kwestie van je digitale archieven op orde hebben. De video’s, podcasts en puzzels van onze titels kan je op dit moment bijvoorbeeld enkel via Google terugvinden en niet via de zoekfunctie van de apps en websites van de titels. Dat gaat binnenkort veranderen: we werken er nu aan dat ook die inhoud doorzoekbaar wordt in onze zoekmachine.’

Is jouw project rond de zoekmachine een typisch voorbeeld van machine learning?

‘Om de zoekmachine te optimaliseren gebruiken we methodes die in de buurt komen van wat er met machine learning wordt bedoeld. Een deel van ons werk is data-analyse en product testing. Zo doen we aan A/B-testen om te zien of een functie mensen helpt of niet. We tonen twee groepen gebruikers twee verschillende soorten resultaten, om te zien of ze klikken op de resultaten die wij tonen en of de aangeklikte resultaten degene zijn die als eerste bovenkomen. Zo testen we bijvoorbeeld of mensen liever een ouder stuk willen dat exact gaat over de zoekterm die ze invulden, of een heel recent stuk dat maar deels overeenkomt met de zoekterm. Het is de bedoeling dat de resultaten die het meest aangeklikt worden, als eerste voorgesteld worden. Om die analyses te doen, draaien we zelf aan de knopjes en interpreteren de resultaten. Bij pure machine learning is dat hele proces

De algoritmes die ik maak bij DPG Media zullen mensen geen schadelijk fake news voorschotelen

geautomatiseerd. De techniek om dat volledig automatisch te doen bestaat, maar voorlopig is er nog genoeg te winnen met menselijke intuïtie.'

Hoe zien jouw werkdagen eruit?

'Eigenlijk lijken mijn werkdagen op die van de journalisten met wie we het gebouw delen. Er is een wekelijks uitgebreid overleg en een dagelijkse kortere teamvergadering, waarin we de uitdagingen van gisteren en de to do's van vandaag bespreken. Daarna gaat mijn team code schrijven. Als teamlead heb ik een divers takenpakket. Ik stem af met de redacties over het soort inhoud dat zij vindbaar willen maken en hoe de zoekmachine volgens hen moet functioneren. Met de softwareteams achter de verschillende websites en apps van onze media stem ik af hoe en wanneer zij de functionaliteiten integreren die wij bouwen. Op basis daarvan brief ik mijn eigen team. Ook denk ik na over welke kant de zoekmachine moet uitgaan op de lange termijn en schrijf ik code voor mijn team.'

Waarom koos je voor de mediasector?

'Ik behaalde een master in AI aan de Universiteit van Amsterdam en studeerde af in 2019. Sindsdien is er heel veel veranderd in deze wereld. Toen ik voor het eerst aan het chatten was met ChatGPT, kreeg ik kippenvel. Wat tijdens mijn studie nog theorie was, is nu realiteit. Ik was altijd



al geïnteresseerd in patronen ontdekken in woorden en DPG Media bezit natuurlijk een grote schatkist vol tekst. Toen ik afstudeerde was er veel te doen rond de algoritmes van social media, die gebruikers deden belanden in filterbubbels met fake news. Daaraan wilde ik niet meewerken. Bij DPG Media werken we met journalistieke content die aan kwaliteitsnormen voldoet. De algoritmes die ik hier maak, zullen mensen geen schadelijk fake news voorschotelen. Daaraan werken we bewust: we zorgen dat de content die wordt aangeraden divers is en redactionele waarde heeft.'

Journalisten zien AI vaak als een bedreiging voor hun werk.

'Ik begrijp dat, al denk ik dat AI in het beste geval het werk van journalisten interessanter maakt. Repetitief werk kan door AI worden gedaan. Denk aan het opzoeken van alle artikels die er verschenen

over een bepaald onderwerp en waarin bijvoorbeeld een bepaalde naam voorkomt: AI kan op die manier jaren aan content voor je doorspitten. Dat geeft de journalist meer tijd om die content te interpreteren, er de juiste vragen bij te stellen, een verhaallijn op te bouwen. Er is nog altijd een mens nodig die de richting bepaalt. Hetzelfde geldt trouwens voor mijn werk. ChatGPT kan mijn code voor een deel schrijven, waardoor ik sneller vooruit kan en meer tijd overhoud voor het echt interessante deel van de job. Omdat het veld zo snel ontwikkelt, is het moeilijk de toekomst te voorspellen. Stel dat er steeds meer content gegenereerd wordt door algoritmes, dan worden de algoritmes ook weer gevoed met content gemaakt door algoritmes. Als er minder originele en creatieve input is, stagneert de vooruitgang van het algoritme. Een tool als ChatGPT kan daardoor zelfs slechter worden.'

ALS JOURNALIST BIJVERDIENEN NA JE PENSIOEN

Primeur op rust

De pen van een journalist gaat nooit met pensioen, wordt wel eens gezegd. Maar hoeveel mag je als journalist bijverdienen na je pensionering? Wat moet je doen om in orde te zijn met alles?

PATRICK LUYSERMAN

HOEVEEL?

Ook als gepensioneerd journalist mag je **onbeperkt** bijverdienen. Je moet dan wel de wettelijke leeftijd hebben bereikt of een loopbaan van 45 jaar kunnen voorleggen bij de start van je pensioen. Vandaag is de wettelijke pensioenleeftijd 65 jaar.

Zoniet mag je maar onbeperkt bijverdienen vanaf het jaar waarin je de wettelijke pensioenleeftijd bereikt. Voor die tijd is het bedrag **begrensd**. Tot hoeveel hangt af van je statuut, je kinderlast en of je een rust- of overlevingspensioen hebt. Het bedrag kan sterk variëren.

Met een statuut van **werknemer of ambtenaar** ligt bijvoorbeeld het grensbedrag per jaar zonder kinderlast op 9.236 euro (bruto), met kinderlast op 13.854 euro.

Met een statuut van **zelfstandige** (of gemengde loopbaan werknemer-zelfstandige) ligt de grens zonder kinderlast op 7.389 euro (netto), met kinderlast op 11.083 euro.

Als je het grensbedrag overschrijdt, wordt je pensioen van dat jaar verminderd met het percentage dat je het grensbedrag overschrijdt.

HOE 'OPTIMALISEER' JE (PARA) FISCAAL?**1. Occasionele inkomsten**

Je kan occasionele prestaties aangeven als diverse inkomsten. Ze worden belast tegen een vast belastingtarief van 33 procent. Diverse inkomsten worden niet gecumuleerd met andere inkomsten zoals je pensioen. Die inkomsten mogen wel niet te hoog zijn en moeten occasioneel zijn. Zoniet kan dat leiden tot een bijkomende aanslag, een dringend verzoek om je activiteit als

zelfstandige en je socialezekerheidsbijdragen te regulariseren, mogelijk met een boete.

2. Het afgeslankt auteursrecht

Ook als gepensioneerd journalist kom je in aanmerking.

3. Als zelfstandige

Als gepensioneerd journalist, zelfs met een minimale 'productie', heb je er alle belang bij om het zelfstandigenstatuut te verwerven. Enkel als zelfstandige kan een journalist worden vrijgesteld van socialezekerheidsbijdragen.

4. In loondienst

Een contract kan ook worden afgesloten via een uitzendkantoor. Weet wel dat je maar zowat een derde overhoudt van wat het je werkgever kost. Let als vervroegd gepensioneerd op je grensbedrag.

WAT MOET JE DOEN OM ALS ZELFSTANDIGE AAN DE SLAG TE GAAN?

Registreer in de Kruispuntbank van Ondernemingen. De activiteitscode is 90031 'Scheppende kunsten, m.u.v. ondersteunende diensten'.

Vraag je ondernemingsnummer aan (101 euro). Dat moet je op elk document vermelden.

Laat je btw-nummer activeren. (75,02 euro).

Open een aparte zichtrekening. Elke zelfstandige moet aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds. Naar gelang van het fonds dat je kiest moet je aan dat fonds 3,05 à 4,25 procent op je sociale bijdrage te betalen. Actief als journalist kan je je als zelfstandige evenwel beroepen op een vrijstelling voor de sociale zekerheid,

zolang het journalistiek gerelateerde activiteiten zijn moet je dus niets betalen.

WAT MET NIET JOURNALISTIEK GERELATEERDE ACTIVITEITEN?

Zolang die bijverdiensten in kwestie niet meer dan 3.630,81 euro per jaar bedragen, moet een gepensioneerd geen sociale zekerheidsbijdragen betalen. Daarboven wel. De socialezekerheidsbijdrage voor een gepensioneerd zelfstandige bedraagt 14,7 procent op het inkomen. Dat is minder dan voor een niet-gepensioneerd (20,5 procent).

HOE ZIT HET MET DE BTW-VERPLICHTINGEN?

Je kan als zelfstandige een vrijstelling van btw vragen als je jaaromzet niet de 25.000 euro gaat overschrijden. Die vrijstelling moet wel worden aangevraagd bij de start van je activiteit. 'Vrijgesteld van btw' moet uitdrukkelijk worden vermeld op elke factuur.

EEN EIGEN VENNOOTSCHAP?

Een eigen vennootschap is een optie. Het brengt meer verplichtingen met zich. Het inschakelen van een boekhouder is nodig. Als het om een beperkte bijverdienste gaat, moet je de vraag wel stellen of het sop de kool wel waard is.

Meer info vind je op:
www.rsvz.be



www.journalistenloket.be



Wat wil jij je collega's vertellen?

De kernredactie van *De Journalist* is op zoek naar onderwerpen en invalshoeken, en naar journalisten die ze willen uitwerken. Misschien heb jij wel een idee?

Wie of wat verdient meer aandacht? Wie wil je aan het woord horen in een uitgebreid interview? Iemand die nieuw is in het vak, iets bijzonders doet of het vak net vaarwel zegt? Welk fenomeen dient te worden uitgespit? Of misschien wil je gewoon een topfoto graaf signaleren, een nieuwtje uit de mediawereld of een niet te missen boek of podcast? Het kan allemaal.

Mail je voorstel naar redactie@journalist.be en je hoort van ons.

Hoe zit het met mijn aanvullend journalistenpensioen?

Loontrekkende beroepsjournalisten krijgen een aardig extraatje in de vorm van een aanvullend journalistenpensioen als ze met pensioen gaan. Dat veronderstelt wel dat de werkgever en de beroepsjournalist zijn tegemoetgekomen aan de wettelijke plicht om extra sociale bijdragen te betalen aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ).

WAT?

Van zodra je én loontrekkende én erkend beroepsjournalist bent, moet je werkgever een extra RSZ-bijdrage van 2% betalen en jij een van 1% op je brutoloon. Pols bij de personeelsdienst of alles in orde is en ga op je loonfiche na of die extra RSZ-bijdrage wordt afgehouden. Het aanvullend journalistenpensioen wordt enkel toegekend voor de beroepsjaren waarin de aanvullende RSZ-bijdragen werden betaald. De erkenningscommissie speelt nieuwe erkenningen in elk geval automatisch door aan de betrokken werkgever en aan de RSZ. De werkgevers ontvangen verder bij elke vijfjaarlijkse hernieuwing van de persdocumenten de geactualiseerde lijst van alle erkende beroepsjournalisten in hun bedrijf.

WAT ALS ...

... de aanvullende bijdragen niet worden betaald? Conform cassatierechtspraak van 3 april 2023 beschikt de RSZ over een termijn van 5 jaar om de socialezekerheidsbijdragen te vorderen van de werkgever. Verwittig je werkgever, maar ook het VVJ-secretariaat (info@journalist.be). Dat bezorgt je een typebrief waarmee je de RSZ kan aanschrijven. Belangrijk is vervolgens artikel 26 van de RSZ-wet van 27 juni 1969: dat verbiedt werkgevers om de sociale zekerheidsbijdragen te verhalen op werknemers waarvan ze de inhoudingen niet tijdig hebben gedaan.

WAT LEVERT HET OP?

Hoeveel pensioen iemand ontvangt, hangt af van twee factoren: het aantal gewerkte jaren en het brutoloon in elk van die jaren.

- Voor het pensioen bestaat een volledige loopbaan uit 45 jaar. Elk loopbaanjaar telt daarom voor 1/45ste mee in de pensioenopbouw.
- Het pensioen van een bediende bedraagt 60% van het brutoloon. Voor de berekening van het pensioen van een beroepsjournalist wordt het brutoloon

verhoogd met 33,33%. In de praktijk komt dat erop neer dat het pensioen van een beroepsjournalist (afgerond) 80% van het brutoloon bedraagt.

- Om de pensioenopbrengst van 1 jaar te kennen, kan je het brutoloon vermenigvuldigen met ofwel 0,6 (bedienden) ofwel met 0,8 (beroepsjournalisten) en delen door 45.
- Het pensioen dat uiteindelijk uitbetaald zal worden, is de som van de pensioenopbrengsten van alle loopbaanjaren. Iemand die met pensioen gaat na 40 loopbaanjaren zal dus 40 pensioenopbrengsten optellen, iemand met 45 loopbaanjaren telt er 45 samen.
- Om écht zicht te krijgen op je pensioenbedrag raadpleeg je mypension.be. Of bel naar de gratis Pensioenlijn 1765, waar je eventueel een afspraak kunt maken in een van de lokale Pensioenpunten van de Federale Pensioendienst (FPD). Let er dan ook op dat het journalistensupplement terug te vinden is in de berekening. (CM)

Voor vragen mail info@journalist.be.





FOTOGRAAF
**GAËL
TURINE**

On the top of Gerizim Mountain, nearby the Palestinian city of Nablus, lives the Samaritan community. They are the direct descendants of the Tribes of Israel and are established in the West Bank for thousands of years. Neither Jews nor Arabs, nevertheless they hold the two passports and have Arabic first names combined with a Jewish last name.

Their village is a place of peace and hope, where both enemy communities are welcome, in the most complex region in the world.



PIETER KNAPEN,
*Secretaris-generaal en
ombudsman, overloopt
de recentste uitspraken*

A.V. ↔ HLN.BE

LIVEBLOG VANOP ASSISENPROCES

De klacht gaat over een liveblog vanop het assisenproces tegen 'Tom Spier', die zijn vader van 90 doodschopte. Op de dag van de liveblog kwamen moraliteitsgetuigen aan het woord. Klaagster was een van hen. Zij neemt aanstoot aan de publicatie van haar foto. De klacht is gegrond.

Klaagster staat alleen en duidelijk herkenbaar op de foto. Ze werd gefotografeerd terwijl ze op weg was naar de rechtszaal als moraliteitsgetuige in een assisenproces, wat niet vrijwillig gebeurt en wat een stressvolle situatie kan zijn. Ze speelde geen centrale rol in het proces, waar een man terechtstond die ze 36 jaar geleden heeft gekend maar met wie ze sindsdien geen contact meer heeft gehad. Er was in deze context geen maatschappelijk belang dat de publicatie van een herkenbare foto zonder toestemming rechtvaardigt.

De fotograaf had in deze omstandigheden de verantwoordelijkheid om zich van de toestemming van klagster te vergewissen. Dat is niet gebeurd. Ervan uitgaan of veronderstellen dat er toestemming is, volstaat in deze zaak niet voor de publicatie van een herkenbaar beeld. Of het druk was of niet, speelt hierbij geen rol. De publicatie van de herkenbare foto strookt dan ook niet met de richtlijn van de Code over respect voor het privéleven en het maken van beelden op openbare plaatsen.

BOUZERDA ↔ HLN.BE

BEELD VAN VERNIELDE VOORDEUR NA AANSLAG

Het artikel gaat over de mogelijke link tussen aanslagen in Antwerpen en Mechelen. Klagers wonen in een huis waartegen een aanslag werd gepleegd. Zij maken verschillende bezwaren tegen het artikel. De klacht is ongegrond.

De journalist maakt aannemelijk dat hij verschillende, van elkaar onafhankelijke en goed geïnformeerde bronnen heeft geraadpleegd en dat hij de informatie die zij hebben verstrekt en de verklaringen die zij hebben afgelegd getrouw heeft weergegeven.

Klager beweert dat de journalist samenspannt met degene die de aanslag heeft gepleegd en dat de dader zijn informatiebron is, maar hij voert daarvoor geen enkel bewijs aan. De Raad heeft geen aanwijzingen dat dit het geval zou zijn en dat de journalist niet onafhankelijk zou hebben gehandeld. Het artikel criminaliseert of beschuldigt klager en zijn zoon of familie niet van betrokkenheid bij de drugsmafia, zoals klager voorhoudt. De vermelding dat de zoon in de gevangenis heeft gezeten voor druggerelateerde feiten is geoorloofd en relevant in de context van de berichtgeving.

Er is geen schending van het privéleven. De vermelding van de straatnaam en de publicatie van een foto van een klein stuk van de door de aanslag vernielde voordeur zijn geoorloofd en relevant in de context van de berichtgeving.

DEMEESTERE ↔ DE GENTENAAR

WEERGAVE VAN REQUISITOIR VAN PROCUREUR

Het artikel gaat over een rechtszaak tegen cuberdonverkoper Carl Demeestere, bekend van de befaamde neuzekesoorlog in Gent. Klager maakt verschillende bezwaren. De klacht is ongegrond.

Het artikel is een verslag van de rechtszitting, waarin de journalist het standpunt van beide partijen belicht. Klager neemt aanstoot aan het requisitoir van de procureur, maar betwist niet dat de journalist dit correct heeft weergegeven. Zijn eigen standpunt komt aan bod op basis van een interview met hem. Het is journalistiek geoorloofd en verantwoord om in een verslag over een rechtszaak beide standpunten zo naast elkaar te zetten. De vermelding van de naam en voornaam van klager en de publicatie van zijn foto zijn geoorloofd. Klager heeft na de rechtszitting een interview gegeven en geposeerd voor een foto. Hij kan ook beschouwd worden als een publiek figuur. Hij heeft tijdens de zogenaamde neuzekesoorlog zelf de publieke aandacht opgezocht en interviews gegeven aan binnen- en buitenlandse media, en de rechtszaak die het voorwerp uitmaakt van het artikel heeft rechtstreeks met zijn handel in cuberdons te maken.

PARKET OOST-VLAANDEREN ↔ HET LAATSTE NIEUWS

OPINIESTUK OVER VERVOLGINGSBELEID

De klacht gaat over een opiniestuk over het vervolgingsbeleid van parketten naar aanleiding van een rechtszaak tegen een man die zijn mondmasker verkeerd droeg op straat. Het parket zegt dat de journalist, als onderzoeksjournalist en onder de vlag *Onze opinie*, flagrante beschuldigingen poneert die hij op geen enkele manier onderbouwt en waarvoor hij geen kans op wederhoor heeft geboden. De klacht is ongegrond.

De betwiste publicatie is een opiniebijdrage. Ze is als zodanig gepubliceerd in de dagelijkse rubriek *Onze opinie*, wat duidelijk is voor het publiek. Het feit dat bij de naam van de auteur staat dat hij onderzoeksjournalist is doet daar niets aan af.

Volgens de Code geniet een journalist, als auteur van een opiniebijdrage, een grotere mate van vrijheid om zijn mening te geven en om conclusies te trekken uit de feiten dan in feitelijke berichtgeving. In dit geval stelt de journalist, naar aanleiding van de rechtszaak tegen een man die op straat zijn mondmasker verkeerd droeg, het vervolgingsbeleid van de parketten in vraag en bekritiseert het omdat er volgens hem geen lijn in zit en er een onevenwicht bestaat in de vervolging van verschillende types overtredingen en misdrijven. Hij doet dat provocerend en met overdrijving, wat geoorloofd is en tot de gebruikelijke stijlmiddelen van opiniebijdragen en columns behoort.

De journalist geeft zijn standpunt over het vervolgingsbeleid van de parketten. Hij uit kritiek op het beleid, maar hij uit geen ernstige beschuldigingen die de eer en goede naam van het parket Oost-Vlaanderen of andere instanties betreffen en zouden nopen tot wederhoor.

LEES DE VOLLEDIGE UITSPRAKEN
OP WWW.RVDJ.BE



DEVRIENDT & JACOBS ↔ HEYMANS (VRT MAX)

PODCAST OVER VERDWENEN KLOOSTERZUSTER

De klacht gaat over een tiendelige podcast over de onopgeloste verdwijning van zuster Gabrielle uit een klooster in Dendermonde in 1982. De klacht is ongegrond.

Klagers voeren aan dat de journalist niet waarheidsgetrouw bericht heeft door volgens hen relevante informatie uit het gerechtelijk onderzoek naar de verdwijning van zuster Gabrielle niet of onvoldoende weer te geven. De journalist belicht in de podcast een aantal sporen uit het onderzoek, inclusief het spoor waarnaar klagers in hun klacht verwijzen. Dat spoor komt aan bod in de off-tekst van de journalist, en het komt aan de journalist toe om de relevantie van de verschillende sporen in te schatten en te bepalen hoeveel aandacht hij aan elk spoor besteedt. Dat hij een spoor daarbij meer aandacht geeft dan een ander, betekent niet dat hij niet waarheidsgetrouw zou berichten.

Klagers vermoeden dat de journalist het volgens hen relevante spoor in de podcast opzettelijk en in samenspraak met het parket-generaal achterwege heeft gelaten of geminimaliseerd, maar voeren daarvoor geen enkel bewijs aan. De Raad heeft geen aanwijzingen dat de journalist niet onafhankelijk zou hebben gehandeld of dat er sprake zou zijn van belangenvermenging.

DE VELDER ↔ GAZET VAN ANTWERPEN EN NIEUWSBLAD.BE

VERMELDING VAN 'VEROORDEELDE MEDIAMAN'

Het artikel gaat over de doorstart van het magazine Culinaire Ambiance naar een digitale omgeving. Klager maakt bezwaar tegen de vermelding dat Culinaire Ambiance in handen is "*van de Antwerpse uitgever Mediageuzen (van de veroordeelde mediaman Maurice De Velder)*". De klacht is ongegrond.

Het komt aan de journalist toe om te bepalen wat relevant is in het kader van zijn berichtgeving over de digitale doorstart van het magazine. Beroepsethisch zijn er geen redenen waarom het niet geoorloofd zou zijn om de veroordeling van klager uit 2009 in deze context te vermelden. De vermelding betekent geenszins een inbreuk op het principe van waarheidsgetrouw berichten, zoals klager voorhoudt.

De vermelding van de naam en voornaam van klager betekent geen schending van zijn privéleven. Klager is de enige bestuurder van de vennootschap Mediageuzen, uitgever van Culinaire Ambiance. De vermelding van zijn naam en voornaam in een artikel over een uitgave van Mediageuzen is geoorloofd.

Klager zegt dat de journalist zich heeft laten beïnvloeden door een ex-zakenpartner van klager en doelbewust niet-relevante informatie aan het artikel heeft toegevoegd om hem in een negatief daglicht te plaatsen en te schaden, maar voert daarvoor geen enkel bewijs aan. De Raad heeft geen aanwijzingen dat de journalist niet onafhankelijk zou hebben gehandeld of dat er sprake zou zijn van belangenvermenging.

VACATURE

De Raad voor de Journalistiek zoekt een secretaris-generaal / ombudspersoon

De secretaris-generaal / ombudspersoon (m/v/x) is verantwoordelijk voor de inhoudelijke, beroepsethische, organisatorische en financieel-administratieve ondersteuning van de Raad voor de Journalistiek. Bij klachten rond journalistieke beroepsethiek treedt hij op als bemiddelaar tussen burgers of organisaties en journalisten of media en bereidt hij dossiers voor de Raad voor. Hij vertegenwoordigt de Raad naar buiten, nationaal en internationaal.



SCAN DE CODE EN BEKIJK DE VACATURE
www.rvdj.be



IN & UIT HET VAK

**RUTGER RICHARD (24) WERKT ALS
CAMERAMAN VOOR VTM NIEUWS**

‘Ook als cameraman wil ik het onderwerp begrijpen’



‘Op de middelbare school volgde ik een wetenschappelijke richting, maar het werd me snel duidelijk dat ik iets creatiefs wilde doen. Nadien heb ik aan het Naraft in Brussel de filmopleiding gevolgd, maar daar kwam journalistiek nauwelijks aan bod. Terwijl ik het als cameraman belangrijk vind om te weten wat een journalist doet. Je leert er wel hoe een interview af te nemen, maar het kan geen kwaad om daarop iets dieper in te gaan. Vooraleer ik ga draaien, zoek ik uit waarover het onderwerp gaat. Het is, ook als cameraman, altijd nuttig om je voor te bereiden.’

‘Voor het nieuws werken, is absoluut geen saai job. Tenzij je vijf dagen op rij de politiek moet volgen (*lacht*). Meestal krijg je elke dag andere onderwerpen, kom je op plekken die je nog nooit gezien hebt, en ontmoet je mensen die je anders nooit zou ontmoeten. Ik heb al doende veel bijgeleerd over journalistiek.’

‘Bovendien kan ik er behoorlijk wat van mijn creativiteit in steken. Ik werk in kleine teams van maximum twee personen. Als cameraman heb je dan altijd veel controle over hoe de beelden eruitzien in het verslag. Hoeveel inspraak ik heb, hangt af van de journalist. Er zijn er die de teugels heel strak houden, en er zijn er die heel graag input krijgen. Het ligt dan aan mij als cameraman om dat aan te voelen. Je moet er een evenwicht in vinden.’

‘Het moeilijkste om te draaien zijn de heel gevoelige onderwerpen, bijvoorbeeld wanneer je een seksueel delinquent in beeld moet brengen. Dat is zowel voor de journalist als cameraman heel lastig. Je moet dat sereen kunnen tonen aan 500.000 kijkers.’

‘Ik vind het als cameraman heel belangrijk om de journalist te steunen, en een stuk zo goed mogelijk op zijn of haar manier te maken.’ (HZ)

**MATTHIAS VERBERGT (32) IS
NIEUWSMANAGER BIJ DE TIJD**

‘Ik miste de snelheid, de verrassingen’

‘Na acht jaar in het vak begon ik me af te vragen: is dit het nu? Niet omdat ik onvrede had met de journalistiek, maar omdat ik nog nooit in een andere sector gewerkt had. Dat maakte me nieuwsgierig. Het is als trouwen met je eerste lief – je weet niet hoe het met een ander is (*lacht*). Ik had bovendien de mogelijkheid om iets heel anders te doen, want ik heb Rechten gestudeerd. Met dat diploma wilde ik mezelf veel opties geven, ook al wist ik dat ik journalist wilde worden. Alleen heb ik die opties nooit benut, want ik kwam meteen in de journalistiek terecht: tijdens mijn studie deed ik een stage bij *Terzake* en na mijn afstuderen kon ik voor *The Wall Street Journal* in Parijs werken en later in Brussel en Stockholm.’

‘Na *The Wall Street Journal* ging ik aan de slag bij *De Standaard*, waar ik als Wetstraatjournalist onder meer het justitiebeleid opvolgde. De laatste jaren begon het steeds meer te kriebelen om die wereld toch ook eens van binnen te zien. Na vijf jaar Wetstraat hoorde ik bovendien vaak dezelfde discussies en dat begon me soms te ergeren. Ik was begin dertig en dacht dat dat het moment was als ik echt een grote ommekeer wilde maken. Toen ik aan de slag kon bij een middelgroot Antwerps advocatenkantoor, ben ik met volle overtuiging gesprongen. Ik mocht meteen aan heel interessante zaken werken en kon me storten op het omgevings- en publiekrecht. Ik dacht: dat was het dan in de journalistiek.’

‘Het was een fijn kantoor, met leuke collega’s. Ook het werk sprak me aan. Toch was het een stevige reality check. De juridische wereld is veel trager en formeler dan de journalistiek.’

IAK

tiek. Ik miste al gauw de snelheid, de verrassingen. Ik ontdekte dat ik worstel met te lange deadlines. Als advocaat schrijf je drie maanden aan een conclusie, maar dat ligt mij helemaal niet: ik hou van snelle deadlines. Advocaten moeten ook denken in het belang van hun cliënt, terwijl je als journalist het algemeen belang voor ogen hebt. Er wordt over en weer gemaïld over de kleinste zaken en soms is er weinig *incentive* om tot een oplossing te komen. Gelukkig was het in dat kantoor niet de mentaliteit om uren te maken op die manier, hoewel dat vaak het businessmodel is in de sector. In de journalistiek kan je op één dag iets rond krijgen en resultaat zien. Mensen lezen het, andere journalisten bouwen voort op jouw werk. Die voldoening miste ik.'

'Ik merkte al snel dat ik niet zo gelukkig was in de advocatuur, mijn omgeving zag dat ook. Na een paar maanden stelde ik mezelf al vragen. Ik had niet dezelfde drive die ik in de journalistiek aan de dag legde, ook al kon ik niet meteen de

‘Als advocaat schrijf je drie maanden aan een conclusie, in de journalistiek zie je op één dag resultaat’

vinger leggen op de precieze reden daarvoor. Ik wilde het een serieuze kans geven en heb dat negen maanden geprobeerd, maar daarna wist ik dat ik terug wilde naar de journalistiek. Ik las in mijn vrije tijd nog dagelijks de kranten, keek naar nieuwsprogramma's; ik kon de media niet loslaten. Het is een



© Mediatin

MATTHIAS VERBERGT

VROEGER

Redacteur bij *De Standaard*
en advocaat

NU

Nieuwsmanager bij *De Tijd*

cliché, maar soms besef je pas wat je hebt als je het kwijt bent.'

'Net toen kreeg ik een sms van iemand van *De Tijd*: of ik het nog niet beu was (*lacht*). Bij *De Tijd* bleek een interessante functie vacant en dat dwong me om de knoop door te hakken. In het advocatenkantoor waren de collega's gelukkig heel begripvol toen ik vertelde dat ik zou vertrekken. Sinds eind juni overzie ik bij *De Tijd* als nieuwsmanager de inhoudelijke nieuwsflow, in beurtrol met Pieter Blomme. Ik heb afwisselend een schrijfweek en een coördinatieweek. En ja, ik schrijf ook weer veel over politiek.'

'Mijn negen maanden in de advocatuur waren geen verloren tijd. Ik ben er onder meer bezig geweest met vergunningen voor bedrijven, wat de link met de onderwerpen van *De Tijd* versterkte. Ik heb tegen en voor windmolens gevochten en het is heel nuttig om precies te weten hoe dat soort procedures werken, want ze komen regelmatig in het nieuws. Ook heb ik een betere kennis van het omgevingsrecht, waarrond actuele topics draaien als het stikstofdossier, de betonstop, PFAS en klimaat. Bovenal heeft mijn uitstap naar de advocatuur me doen inzien dat wij de mooiste job ter wereld hebben.' (SF)

ONDER EMBARGO

Er zit almaar minder leven in *Kerk&Leven*. Mediabedrijf **Halewijn**, dat onder meer het weekblad met die titel en de website *Kerknet.be* uitgeeft, kondigde een collectief ontslag aan dat mogelijk 21 werknemers zal treffen. Onder hen ook 4 (van de 11) redactieleden. Aan de oorsprong ligt onder meer de aanhoudende en sterke daling van het aantal abonnementen op *Kerk&Leven*.

Vandaag telt het weekblad 118.000 abonnees, tegenover 178.000 in 2019 en in 2022 nog ruim een half miljoen. Halewijn zet de activiteiten van zijn zetterij en het commerciële drukwerk stop; de redactie en de printroom worden afgeslankt.

Na de vermindering van het fiscale voordeelregime voor **auteursrechtelijke vergoedingen**, werkt de VVJ aan een alternatieve piste om het verlies te compenseren. Ook de Vlaamse mediabedrijven blijken te broeden op een uitweg.

De Belgische **IT-bedrijven** van hun kant hebben zo te zien hun oplossing klaar: verhuizen naar het buitenland, waar de loonkosten soms veel lager uitvallen. Volgens de krant *De Tijd* gaat het om landen als Spanje, Portugal en Roemenië. De IT-bedrijven wijzen ook op de automatische loonindexering in



België om hun vlucht naar het buitenland te verantwoorden.

DPG Media doet voortaan verder zonder **Kris Vervaeft**. Hij was CEO van de Belgische tak van het bedrijf en COO van de Belgisch-Nederlandse moederorganisatie. Door de steeds verdergaande integratie van de Belgisch-Nederlandse activiteiten van DPG Media, onder aansturing van de Nederlandse CEO **Erik Roddenhof**, verloor de functie van Vervaeft almaar meer aan inhoud en gewicht.

Nogal wat insiders zien in het verdwijnen van Vervaeft een nieuwe stap in wat de 'kolonisering van DPG

Vlaanderen door Nederlanders' wordt genoemd. Eerder werd **An Meskens** als algemeen hoofdredacteur van de bladen van de groep vervangen door **Guido den Aantrekker**. Dat leidde tevens tot het vertrek van **Vic Dennis**, hoofdredacteur en oprichter van *Primo*, en diens assistent **Dominique Trachet**. Over enkele maanden verdwijnt ook sterkhoudster **Bart Alleman** bij de DPG-bladen. En intussen kreeg heel de redactie van *Goed Gevoel* te horen dat ze werd bedankt - het blad wordt nu in Nederland gemaakt.

De **VRT** kost elke Vlaming jaarlijks € 42,6. Dat blijkt uit een antwoord van Vlaams minister van Media

Benjamin Dalle (cd&v) op een parlementaire vraag van **Meyrem Almaci** (Groen). In heel West-Europa betalen burgers gemiddeld € 66 voor hun openbare omroep.

Voor de volledigheid: naast overheidssubsidies, goed voor ruim 61 % van de inkomsten (cijfer 2021), haalt de VRT 39 % van haar inkomsten uit reclame en commerciële activiteiten. En ter vergelijking: onze Franstalige landgenoten betalen per hoofd € 63 voor hun **RTBF**. Duitsers dan weer betalen voor hun openbare omroep jaarlijks € 101.

Triest nieuws: **Paul Geerts** is overleden, hij werd 71. Sinds 2007 zetelde Paul op voordracht van de VVJ als extern lid in de Raad voor de Journalistiek. Daar werd hij door iedereen gewaardeerd voor zijn doordachte, evenwichtige en heldere inbreng. Paul Geerts werkte als jonge journalist een tiental jaar voor *De Morgen*. Vervolgens ging hij aan de slag als uitgever van medische vakbladen en publiceerde hij vanalles over tuinieren.

Ook overleden: **Ludo Bekkers**, hij werd net geen honderd. Ludo startte zijn loopbaan bij het Nationaal Instituut voor de Radio-omroep, voorloper van de VRT. Later stapte hij over naar de televisie, waar hij de eerste producer *Kunstzaken* was en vervolgens directeur van de Educatieve omroep. Stilzitten was voor Ludo geen optie, ook niet na zijn pensioen. Hij bleef actief in de culturele sector, met name in Antwerpen, en schreef nog vele jaren voor onder meer *Knack*, *De Standaard*, *De Morgen*, *Ons Erfdeel* en *De Nieuwe*.

In het artikel 'Investeren in onderwijs en journalistiek' (**De Journalist #245**) is helaas een foutje geslopen. Concreet staat in de inleiding te lezen dat het postgraduaat Internationale Researchjournalistiek van Journalismfund Europe en Thomas More Hogeschool Mechelen dreigt te verdwijnen omdat er 'volgens Vlaams minister van Media Benjamin Dalle (CD&V) geen geld voor is'. Dat klopt niet, de

minister werd nooit bevraagd naar aanleiding van dit artikel. Het betreft een interpretatie die er in de eindredactie is ingevoegd. In zijn repliek geeft de minister aan wel degelijk bekommerd te zijn om kwaliteitsjournalistiek en verwijst hij onder meer naar de hogere structurele financiering van het Fonds Pascal Decroos alsook de extra middelen voor **VVJ Academy**. Onze excuses hiervoor.

Aan Franstalige kant moeten we het overlijden melden van **Patrick Anspach**. Behalve journalist was hij gedurende 40 jaar actief in de Franstalige erkenningscommissie, een groot deel daarvan als voorzitter. Al die tijd was Patrick ook een inspirerende kracht voor de hele journalistenbeweging in het land.

Roularta versterkt zijn positie op de Nederlandse magazinemarkt nog. Van de Nederlandse uitgever WPG neemt het de wellness-magazines *Happinez*, *Psychologie Magazine* en *Yoga by Happinez* over. De Nederlandse tijdschriftenportefeuille van Roularta omvat nu zowat 28 titels, wat het bedrijf tot de op een na grootste magazine-uitgever van Nederland maakt.

Het Nederlandse **WPG Uitgevers** van zijn kant, dat onder meer de uitgeverijen A.W. Bruna en De Bezige Bij omvat, wil zich uitsluitend nog toeleggen op boeken, luisterboeken en podcasts. Het enige tijdschrift dat het (voorlopig) behoudt, is *Vrij Nederland*.

€ 120.000 eist **Siegfried Bracke** van Mediahuis, de uitgever van onder meer *Het Nieuwsblad*, voor een reclamecampagne waarin hij wordt opgevoerd. De advertentie toont een beeld van Bracke met het bijschrift 'In de kassa zitten?' - een verwijzing naar zijn uitzonderlijke pensioen als Kamervoorzitter - en daarnaast een foto van stakende Delhaize-personeel met de vermelding 'Of aan de kassa zitten?'.

Bracke, tevens oud-VRT-journalist, trekt naar de rechtbank voor laster en eeroof. De schadevergoeding zegt hij te zullen storten aan een organisatie die zich inzet voor correcte berichtgeving.

Bij **Wablieft**, het weekblad dat nieuws brengt in een eenvoudige en heldere taal, moeten twee van de vijf medewerkers opstappen om budgettaire redenen. Het magazine mikt op de één op de zeven Vlamingen die laaggeletterd zijn en niet bij een gewone krant of nieuwssite terecht kunnen.

Daar zijn ook veel scholen bij, uit het basisonderwijs, het beroepsonderwijs of het Okan-onderwijs waar anderstalige kinderen Nederland leren. De vzw achter *Wablieft* klopte daarom ook bij Vlaams minister van Onderwijs **Ben Weyts** (N-VA) aan voor middelen, maar die blijkt die niet meteen te hebben.

Ondanks de wreedheden die **Hamas** etaleert, weigert de BBC-redactie om hen 'terroristen' te noemen. *'Terrorism is a loaded word'*, verduidelijkt World Affairs editor **John Simpson**. 'Mensen gebruiken het om iets moreel af te keuren. Maar het is simpelweg niet de job van de BBC om mensen te vertellen wie ze moeten steunen en wie ze moeten veroordelen, wie de goeden zijn en wie de slechten.' Dat belet overigens niet dat de BBC informatiebronnen of gesprekspartners die Hamas wel 'terroristen' noemen onverkort aan het woord laat.

Eind oktober verscheen de allerlaatste papieren editie van **Metro**, de gratis krant die vooral verspreid werd via het openbaar vervoer. Voor de website valt het doek iets later, midden januari 2024. Volgens uitgever Rossel is *Metro* niet meer financieel levensvatbaar.

IN MEMORIAM



Oud-GvA-journalist Jan Veestraeten overleden

In het UZA in Edegem overleed op 7 oktober de 85-jarige Jan Veestraeten. Hij was oud-journalist bij *Gazet van Antwerpen* waar hij o.a. de Brusselse redactie leidde. Zijn collega's herinneren hem zich als een bijzonder standvastig en rechtlijnig journalist die de toenmalige politieke lijn van de krant door dik en dun verdedigde: Vlaams, sociaal en christelijk. Men zal zich hem ook steeds herinneren als de "man met het strikje", waarvan hij nooit afstand deed.

Hij legde als Wetstraat-journalist een grote werklust aan de dag en kon op zeer korte tijd met grote taalvaardigheid veel kopij produceren.

Jan werd geboren in Gruitrode en studeerde politieke en sociale wetenschappen in Leuven.

Hij begon zijn journalistieke carrière in 1965 als redacteur bij het weekblad *Panorama*. Hij werd tevens losse medewerker bij *'t Pallieterke*. Maar hij stopte die medewerking toen hij in 1979 bij GvA werd aangeworven.

In 1997 werd hij als het ware op non-actief gezet en een weinig later ontslagen in een eerste grote saneringsoperatie bij "de Frut". Die ervaring schreef hij neer in een boek *Afscheid van een krant*. Hij plaatste nog meer publicaties op zijn naam, zoals de geschiedenis van de brouwerij Moortgat van het Duvel-bier.

De kroniek van een Vlaamse familie werd een turf van 327 pagina's waarin Veestraeten de geschiedenis van de Antwerpse havenbaas Fernand Huts, zijn herkomst en zijn familie, optekende.

De begrafenis had zaterdag 14 oktober plaats in de kerk Sint-Benedictus in Mortsel. (J.G.)

OP ZOEK NAAR NIEUWS?

Neem een kijkje op scriptiebank.be

Waarom is BDSM strafbaar volgens de Belgische wet? Hoe kan één student zorgen voor betere communicatie tussen ambulances en het ziekenhuis? Doorzoek honderden recente en verrassende (samenvattingen van) scripties over uiteenlopende onderwerpen!



EN NAAR NIEUWE EXPERTS?

Surf naar wetenschapuitgedokterd.be

Jonge wetenschappers praten je er in korte drieminutenvideo's bij over hun doctoraatsonderzoek. Van artificiële intelligentie, over mobiliteit tot... zebra's.



SciMingo vzw (stimu)leert jonge wetenschappers hun onderzoek met de wereld te delen.

Contacteer ons: info@scimingo.eu • 00 32 2 463 59 20 • scimingo.eu